

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892. Andra Kammaren. N:o 33.

Lördagen den 30 april

kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 23 dennes.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. friherre *Hj. Palmstierna* aflemnade kongl. maj:ts proposition till Riksdagen angående förhöjning af anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför.

Den kongl. propositionen bordlades.

§ 3.

Upplästes en från fullmäktige i riksbanken till kammaren ankommen skrifvelse, så lydande:

Till Riksdagens Andra Kammare. Fullmäktige i riksbanken hafva härmed skolat vördsamt anmäla att, enligt aflemnad läkareattest, kamreraren m. m. C. C. A. G. Westman, som vid innevarande riksdag utsetts till andre suppleant i riksbankens styrelse, den 23 dennes afidit. Stockholm den 29 april 1892.

Pehr Ehrenheim.

A. H. Fock. J. W. Arnberg. F. O. Richter.

R. Törnebladh. Erling Ribbing. Liss Ol. Larsson.

Jemte det skrifvelsen lades till handlingarne, beslöt kammaren, att med anledning af det sålunda anmälda dödsfallet val af en suppleant för fullmäktige i riksbanken skulle anställas; och uppdrog kammaren verkställigheten häraf åt de vid innevarande riksmöte af kammaren redan tillsatte valmän och suppleanter för utseende af Riksdagens fullmäktige i riksbanken jemte deras suppleanter.

§ 4.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Att direktör E. Wavrinsky på grund af sjukdom är hindrad att närvara vid Riksdagens Andra Kammares sammanträde den 30 april 1892, intygas härmed.

Stockholm den 29 april 1892.

F. Lennmalm.

Med. d:r, professor.

§ 5.

Föredrogos och bordlades för andra gången lagutskottets memorial och utlåtanden n:is 45, 46, 47, 48 och 49.

§ 6.

Föredrogos statsutskottets utlåtande n:o 59, i anledning af väckt motion om tillämpning af ifrågasatt grundskatteafskrifning jemväl å lösesumman för hemmansräntor, som i anledning af upphörandet utaf rättsförhållandena mellan kronan och Sala bergslag skolat uppdebiteras.

Utskottet hemställde i detta utlåtande, att förevarande, inom Andra Kammaren af herr *E. Ersson* i Arnebo afgifna motion, n:o 185, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Ordet begärdes af motionären, herr *Ersson* i Arnebo, som yttrade: Jag vill endast uttala den önskan och förhoppning, att, när framställning till Riksdagen åter göres om afskrifning af de återstående 70 proc. af grundskatterna, den grundskatt, hvarom jag motionerat då icke måtte förbises eller glömmas. Något yrkande har jag icke att göra.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Härefter företogs till behandling bevillningsutskottets betänkande, n:o 6, angående allmänna bevillningen.

Punkten 1.

Bifölls.

Punkten 2.

I en inom Andra kammaren väckt motion, n:o 127, hade herr *Lasse Jönsson* hemställt, »att Riksdagen måtte besluta sådan ändring

i bevillningsförordningen den 14 september 1883 i § 12 mom. d, att derifrån måtte undantagas all handel och rörelse med inhemska lifsförnödenheter.»

Utskottet hemställer emellertid, att motionen ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranloda.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Lasse Jönsson: Herr talman! Jag är icke belåten med att bevillningsutskottet afstyrkt min motion. Jag hade väntat att utskottet skulle tillstyrkt sådan ändring i gällande bevillningsförordning, att de af mig i motionen påvisade olägenheterna blifvit afhjelpa. Nämnda förordnings tillämpning fördyrar nemligen på ett betänkligt sätt torgförda varor och försvarar afsättningen för landtmännen af deras produkter. Bevillningsutskottet säger visserligen i nu förevarande utlåtande, att gällande bevillningsförordning icke gifver grundad anledning till sådan tolkning, att landtbor, som för försäljning i minut torgföra sina produkter, derför böra påföras inkomstbevillning. Men, mine herrar, det är alldeles klart bevisadt, att stadsmyndigheterna beskattat äfven sådana personer, som med rätta kunna kalla sig för landtbor och som endast afsätta sina egna produkter. Vid beskattningen är det lätt för myndigheterna att kalla en landtbrukare, som torgför kött, för slagtare, och en stackars qvinna, som afsätter brödkakor, för bagare eller bageriidkerska, och beskatta dem efter dessa yrken, fastän de formligen äro landtbor, som endast ett par timmar i veckan å stadens torg, afsätta sina egna produkter. Jag har sett af handlingar i mål, som förts i dylika fall, att, ehuru det varit bevisadt att det varit landtbor, som i stad afyttrat egna produkter, de likväl af staden härför beskattats, och när ändring häröfver hos Kongl. Maj:t sökts, hafva taxeringskomitéernas beslut blifvit fastställda äfven då pröfningsnämnderna ändrat taxeringskomitéernas beslut. Jag tror för öfrigt att denna förordning skadar lika mycket stadsinvånarne som landtborna, enär genom de många mellanhänder, som uppkomma derigenom att landtborna ej sjelfva, utan att erlägga en dryg skatt, i stad få afyttra sina egna produkter, stadsinvånarne härigenom få köpa sina lifsförnödenheter till betydligt högre pris än annars skulle vara fallet.

Jag skall icke trötta herrarne länge. Jag vill endast nämna, att jag tror, att jag misstagit mig i valet af tiden för denna motions afgifvande. Jag hade icke bort framkomma med den nu, då bevillningsutskottet haft så många andra och svåra saker att handlägga. Jag kan det oaktadt icke underlåta att säga, att det förefaller mig som om utskottet varit vid dåligt lynne, då det behandlat min motion, och tyckt att hvad jag genom min motion sökt få andraget endast varit en småsak, som lätt kunnat affärdas. Då jag sålunda antagligen, såsom nämnts, misstagit mig i valet af tiden för motionens afgifvande, skall jag icke heller nu göra något yrkande, icke ens om återremiss, men jag vill säga herrarne,

att denna motion kommer igen. Stadgandet i bevillningsförordningen, att rörelse skall beskattas, der den bedrifves, är egentligt. Det tillkom, såsom herrarne torde erinra sig, derigenom att en del affärsmän i Göteborg i stor omfattning idkade trävarurörelse uti Norrland, men skattade för denna rörelse till Göteborgs stad. Ingen kunde väl då hafva minsta aning om, att detta stadgande skulle kunna tillämpas på landtbor, som torgföra sina produkter i stad, men myndigheterna anse det utmärkt, ty derigenom få, t. ex. endast i Göteborg, öfver 80 stycken landtbor, utan att de varit mer än ett par timmar i veckan på torget, likväl betala skatt till staden, till stadens prester, kyrkor m. m., såsom om de vore bosatta i staden och der drefve rörelse.

Jag har, såsom jag förut nämnt, icke något yrkande att göra.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

Punkten 3.

*Angående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förordningen.*

Ledamoten af Andra Kammaren herr *A. Persson* i Mörap hade i motion n:o 113 hemställt, att Riksdagen för sin del ville besluta, att gällande förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst måtte uti § 12 litt. d. erhålla följande förändrade lydelse:

»handlande — — — — — omfattning idkas; skolande jemväl en hvar annan, hvilken af rörelsen eller yrket erhåller inkomst, vare sig den utgår med vissa procent eller med visst belopp af rörelsens behållna inkomst, därför beskattas å den eller de orter, der rörelsen idkas; dock — — — — — mantalsskrifne.»

På anförda skäl hemställde emellertid utskottet, att herr Perssons ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Emot denna utskottets hemställan hade reservation anmälts af herr *Ola Bosson Olsson*.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Ola Bosson Olsson*: Då jag icke kunnat vara med om det slut, hvartill utskottet kommit i förevarande punkt, har jag reserverat mig och gjort det på, enligt min tanke, goda grunder. Motionären har framhållit, hurusom en rörelse kan drivas i en ort i större omfattning, så att den kräfver till och med flere hundra arbetare, och att en sådan rörelse, som tagit en sådan utsträckning, utan tvifvel kommer den kommun till last, inom hvilken den drifves. I motionärens ort lär det nu finnas en sådan rörelse, en grufrörelse, som först innehafts af en enskild person, men blifvit bortarrenderad till ett bolag mot en betydlig arrendesumma.

Enligt 10 § i gällande bevillningsstadga skall arrendeafgiften afdragas från inkomsten af rörelsen, och den person, som åtnjuter arrendet, är befriad från afgifter till den kommun, der rörelsen är belägen, men skall i stället erlägga skatt der han bor och vistas. Nu bor den person, som uppbär arrendet för den ifrågavarande rörelsen, i stad. Det har sedan i detta fall blifvit tvist om, hvarest skatten skulle betalas, och det har då visat sig, att vederbörande pröfningsnämnd förklarat, att grufvegaren skulle betala skatt i den kommun, der rörelsen drefves, men att, sedan klagomål deröfver anförts, så väl kammarrätten som Kongl. Maj:t dömt, att bevillningen skulle erläggas, der den person, som uppbure arrendet, vore bosatt och mantalsskrifven. Ergo kommer icke den kommunalskatt, som skall erläggas, till följd af den bevillning, som utgår för en sådan rörelse, den kommun till godo, som borde hafva den. Ty om en rörelse kräfvat hundratals arbetare, är det tydligt och klart, att den skall verka menligt för den kommun, der den drifves, genom de ökade utgifter, som blifva en följd af understöd åt de arbetare, som komma i behof deraf, och den undervisning, som måste lemnas deras barn. Det kan i det afseendet till och med inträffa, att nya skolhus måste byggas uteslutande för dessa arbetares barn, som kostar betydligt, ehuru kommunen för detta icke får någon inkomst. Jag frågar om detta icke är i högsta måtto orätt.

*Ändande
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)*

Nu har motionären föreslagit, att en förändring skulle göras i 12 § bevillningsförordningen i syfte att rätta detta missförhållande. Men bevillningsutskottet har ansett, att en sådan förändring icke bör ske, och uppgifvit bland andra skäl äfven det, att den skulle medföra andra förändringar i denna förordning. Detta kan ju vara ett litet skäl vid denna riksdag, därför att bevillningsutskottet haft så mycket att göra och har så mycket ogjordt, men utskottet hade dock, enligt min tanke, icke bort rygga tillbaka för en förändring, som är behöfzig för rättandet af det påpekade missförhållandet.

Utskottet har vidare sagt, att detta fall är »enastående». Ja, jag medgifver, att det för närvarande torde vara enastående. Men jag vill fästa uppmärksamheten på det förhållandet, att, då det blir känt, att det går för sig att undandraga sig skatt till kommun på det sätt som skett, eller att man kan från beskattning, under namn af arrendeafgift, undandraga den kommun, der rörelsen drifves, en betydlig del af den behållning, som rörelsen lemnar, och att denna kommun mister sin rätt till följd deraf, att den person, som uppbär afgiften, bor på annat ställe, vanligen i någon stad — då detta blir känt, säger jag, komma nog andra sådana fall att uppstå.

Jag skulle för min del önska en återremiss, men som vi äro i riksdagens sista dagar, och en hel del viktiga ärenden återstå oafgjorda, vill jag icke yrka derpå, emedan jag tror det vore lönlöst. Då, såsom jag nu hör, motionären själf begärt ordet, antager jag att han möjligen kommer att framställa något yrkande, hvadan

Angående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förrordningen.
(Forts.)

det är troligt, att jag kommer att då biträda detta, men för närvarande vill jag, som sagdt, icke göra något yrkande.

Herr Persson i Mörarp: Frågor rörande beskattningen, bevillningens utgörande och dermed följande kommunala utskylder hafva ofta föranlett framställningar inom Riksdagen. De förekomma, som sagdt, ofta, och det är icke underligt, då de kommunala utskylderna äro förbundna och, så att säga, sammanhängande med den bevillning till staten, som inträder till följd af inkomst. Jag har sökt att i det fallet visa, att man kan kringgå bevillningsstadgan, och att försök esomoftast göras att få inkomster, som uppkomma af idkad rörelse, beskattade på andra ställen än der rörelsen bedrifves. Detta har jag för min del, i motsats mot utskottet, ansett stå i strid med den princip, som är gällande i bevillningsstadgan och genomgår densamma, nemligen att den inkomst, som uppstår af rörelse, skall beskattas på det ställe, der rörelsen idkas. Genom en enkel bestämmelse i en bolagsordning, att till en person, eller — hvarför icke — till alla aktieegarne skall af den utaf bolagets rörelse uppkommande vinsten afsättas vissa procent, eller ett visst belopp så pass högt tilltaget, att det motsvarar den afkastning rörelsen antages kunna lemna, gör man således om intet beskattningen af den uppkommande vinsten på det ställe, der rörelsen bedrifves. Följden deraf blir naturligtvis den, att man kan bilda ett bolag inom en kommun, utan att denna kan hafva någon fördel af den inkomst, bolaget der förvärfvar, under det kommunen deremot får vidkännas alla olägenheterna af den rörelse, bolaget der bedrifver. Jag har i min motion sagt, att flere hundra arbetare kunna komma att på detta sätt betunga kommunens fattigvård och skolväsen, utan att kommunen erhåller något bidrag från de tillgångar, som bolagets rörelse lemnar; och detta torde herrarne väl nödgas medgifva vara alldeles origtigt.

Nu har man sagt, att det fall, som jag i min motion uppgifvit, skulle vara alldeles enastående. Nej, mine herrar, det är icke ett enastående fall, och säkert är att, om åt bevillningsstadgan framgent skulle gifvas en sådan tolkning, som den, Kongl. Maj:t vid pröfningen af det här omförmälda särskilda fallet velat göra gällande, många försök komme att göras att på detta sätt kringgå gällande föreskrifter. Men äfven om detta af mig angifna fall skulle vara enastående, qvarstår i allt fall det faktiska förhållandet, att den kommun, som drabbas af dylika olägenheter, till följd deraf att ett bolag inom densamma bedrifver sin rörelse, icke kan vara tröstad eller nöjd dermed. En fattig kommun på landet kan helt enkelt ruineras genom att på detta sätt få sig påtvingad omsorgen om måhända tusentals arbetare, utan att af bolaget kunna påräkna det ringaste bidrag till bestridande af de kommunala utskylderna. Det torde väl kunna medgifvas, att ett dylikt tillvägående icke bör få ega rum.

»Men», säger utskottet, »äfven om dylika fall förekomme, kunde utskottet dock icke biträda den af motionären föreslagna ändring, då densamma uppenbarligen skulle medföra stora olägenheter för

den skattskyldige och på ett betänkligt sätt förrycka enheten i vårt taxeringssystem.» Och har utskottet för den skull hemställt, att min motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Hvad beträffar de befarade olägenheterna för den skattskyldige, har utskottet icke på ringaste sätt angifvit, hvori dessa olägenheter skulle bestå. Jag kan icke finna, att han blefve underkastad någon större olägenhet än den, att han skulle få en debetsedel från den kommun, från hvilken han hade sin inkomst, och hvarest han sålunda vore skyldig att erlægga sin kommunalskatt. En dylik olägenhet förefinnes äfven nu, om han bedrifver sin rörelse på flera ställen, enär han ju, enligt bevillningsstadgans föreskrifter, är tvungen att betala bevillning till staten och kommunalskatt, der rörelsen bedrifves.

Att åter mitt förslag skulle på ett, såsom utskottet säger, »betänkligt sätt förrycka enheten i vårt taxeringssystem» kan jag icke heller fatta. Jag förstår ej, huru utskottet kunnat komma till en dylik slutledning. Ty någon »enhet» finnes icke i vår nu gällande bevillningsstadga. Beskattningsystemet är i sådant fall det, att för den inkomst, man har af sin rörelse och sitt kapital, skall man skatta der man är mantalsskrifven. Men äfven om man har någon inkomst af rörelse, som bedrifves på flera ställen, skall man betala bevillning på det ställe, der man bor. Man har väl ändock under senare tider börjat gå mer och mer i den riktningen, att, der rörelsen utöfvas, der skall också bevillning erläggas, på det att den kommun, som har olägenhet af denna rörelses bedrifvande, också skall komma i åtnjutande af bidrag af de inkomster, som af denna rörelse härflyta. I det af mig nu angifna fall är det rigtigt i ett dylikt förfarande så mycket mera uppenbart, som den förmögenhet, som ju kan ligga deri, att en person har inmutnings- eller eganderätt till en malm- eller stenkolsfyndighet eller dylikt, omöjlig kan tillgodogöras annorledes än i sammanhang med bedrifvande af grufrörelse. Denne person må hafva en om än aldrig så stor del i en malmfyndighet, som ligger flera hundra fot under jorden, så har dock denna egendom i och för sig i sjelfva verket icke det ringaste värde utan i sammanhang med fyndighetens bearbetande. Detta synes mig vara så klart, att någon tvekan i det afseendet icke borde kunna vara ens tänkbar. Jag ber att få nämna, att i förevarande fall, som föranledt motionen, förhåller det sig så, att kommunen fått uppföra tre eller fyra skolhus till följd af den ökade arbetarebefolkning, som föranledts af den bruksrörelse, som der bedrifvits, samt att kommunalskatten der tidtals uppgått till 91 öre per fyrk, utan att, så vidt jag har mig bekant, kommunen fått uppbära något som helst bidrag af den inkomst, som denna rörelse medfört. Jag hemställer, om det kan vara rimligt, att man skall kunna på detta sätt kringgå bevillningsstadgans, enligt min uppfattning, tydliga grundprincip, att inkomsten af en i mindre omfattning idkad rörelse skall beskattas på den ort, der rörelsen bedrifves.

Vid nedskrifvandet af min motion, hvilken, såsom utskottet påstår, endast berör ett enstaka fall, tänkte jag verkligen icke på

Angående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)

*Angående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)*

att anföra flera sådana. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten derå, att äfven i andra fall, som afse rättigheten att bearbeta eller anställa försöksarbete å stenkolsfyndigheter, tillämpas bevillningsstadgan på precis enahanda sätt. Jag är i tillfälle att meddela kammaren, hurusom personer, som äro bosatta i Stockholm, i egen-skap af fideikommissinnehafvare beskattas här för den inkomst, som de hafva af rörelse med stenkolsfyndigheters bearbetande i Skåne. Kan det vara skäl att bibehålla ett stadgande, som med-ger något sådant?

Jag hade verkligen trott, att jag i min motion tillräckligt tydligt motiverat mitt förslag till förändrad lydelse af 12 § i be-villningsstadgan, för att bevillningsutskottet bort finna lämplig-heten att bifalla detsamma. Man kan naturligtvis icke fordra, att en enskild motionär skall framlägga ett fullständigt formuleradt förslag; men inom ett utskott kan det ju vara möjligt att med de krafter, som stå detsamma till buds, fullständiga och förtydliga ett af en enskild motionär väckt förslag. Af en ledamot af bevill-ningsutskottet har jag hört uppgifvas, att utskottet, som i öfrigt måhända icke skulle hafva ogillat sjelfva den princip, jag velat förfäktat, ryggat tillbaka för svårigheterna att få texten så affattad, att den kunde förekomma vidare tvister. Jag kan ju gerna gilla detta skäl, särskildt hvad angår den omnämnda svårigheten. Men jag hade verkligen antagit, att man inom utskottet bort kunna, med anledning af min motion, komma fram med ett förslag, hvar-igenom sådana oegentligheter, som de af mig nu påpekade, kunde för framtiden förebyggas. Att nu i riksdagens elfte timma, då kammaren är öfverhopad af andra ärenden, torde det ej vara skäl att yrka återremiss i syfte att bevillningsutskottet skulle fram-lägga ett positivt förslag till ändring af ifrågavarande paragraf, och jag har också allt för stor erfarenhet för att jag skulle kunna tro, att något dylikt nu skulle medhinnas, hvarför jag icke heller skall tillåta mig att göra något sådant yrkande. Men jag hade verk-ligen föreställt mig, att detta ärende varit af beskaffenhet att för-tjena mera afseende, än som kommit detsamma till del.

Jag skall emellertid, herr talman, icke göra något särskildt yrkande.

Herr Johansson i Noraskog: Ehuru de båda föregående ta-larne icke gjort något yrkande, torde det dock vara nödigt att i någon mån upptaga till besvarande de anmärkningar, som från dem blifvit framställda.

Såvidt jag kunnat förstå såväl motionärens som den förste talarens yttranden, har ingen af dem velat påstå, att icke den rö-relse, som af ifrågavarande bolag bedrifves, blifvit beskattad, der rörelsen bedrifves. Det är bolaget, som drifver rörelsen, men icke egaren. Denne har föredragit att utarrendera sin egande- eller in-mutningsrätt till bolaget och dervid betingat sig en viss inkomst, som antingen utgår med vissa procent eller med visst belopp af uppfordringen eller hvad företaget inbringar. Det är denna in-komst, som egaren eller innehafvaren af sjelfva grufvan i föreva-

rande fall åtnjuter, som motionären vill hafva beskattad på den ort, der rörelsen bedrifves. Nu är frågan den: kan man verkligen påstå eller med full rätt fordra, att en inkomst, sådan som den ifrågavarande, ovilkorligen skall beskattas i den kommun, der rörelsen bedrifves?

*Angående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förrordningen.
(Forts.)*

Ja, så vore nog förhållandet, om grufvor betraktades som fast egendom, men så är icke förhållandet, utan grufvor, så väl malmfyndigheter som stenkolsfyndigheter, betraktas af lagstiftningen såsom lös egendom. Mig förefaller därför hela saken så, att egaren till grufvan framför att sälja den föredrager att själf taga den direkta inkomsten i form af hyres- eller arrendeafgift. Om han nu i stället sålde eganderätten till grufvan, komme han antagligen att deponera den erhållna köpeskillingen i en bank. Han komme då att för sin inkomst af detta kapital beskattas på den ort, der han är mantalsskrifven, men icke der han har sina penningar placerade eller der han uppbär räntan. Ungefär sådant är förhållandet äfven här. Det är mellan egaren till grufvan och dem, som bruka densamma, träffad en öfverenskommelse af nära nog samma slag, som då Karl IX sade till bergsmännen i fråga om tackjernstionden: »Om I fån mycket, så får jag mycket, och om I icke fån någonting, ja, då får jag heller ingenting», och på grund häraf ställa sig också den verkliga grufvegarens inkomster olika af betydligt olika. Den inkomst, som han har af detta sitt kapital, lemnas ingalunda obeskattad, utan frågan är endast, *hvar* den skall beskattas. Den beskattas nu der egaren bor, och, såvidt jag kan förstå, är detta riktigt och står i full öfverensstämmelse med bevillningsförrordningens öfriga föreskrifter.

Hvad nu själfva bolagets beskattning angår, så är i 10 § bestämdt i afseende på grunderna för inkomstberäkningen, att afdrag må ske vid beräkning af inkomst för arbete dels för ränta å lånt rörelsekapital — och man kan ju säga, att detta bolags rörelsekapital är lånt, då bolaget af egaren fått rätt att bearbeta grufvan — och dels »för omkostnader för bedrifvande af rörelse eller yrke, såsom arrende- eller hyresafgift, underhåll af fastighet» o. s. v. För allt detta har bolaget rätt att njuta afdrag, och det har också i detta fall skett. Tvistefrågan är alltså den: är det såsom kapital eller är det såsom rörelse, som ifrågavarande arrendeafgift skall beskattas? Huru det ställer sig, om det är såsom kapital, som den skall beskattas, derom tror jag ej att vi behöfva tvista, ty i det fallet kommer beskattningen att ske i den kommun, der den beskattade bor. Men är det deremot så, att det är såsom inkomst af rörelse, som arrendeafgiften skall beskattas, så borde ju detta ske, der rörelsen drifves.

Men hvad blefve väl följden af ett stadgande i sistnämnda riktning? Jo, följden blefve den, att hvar och en, som har inkomst af bolaget, t. ex. en disponent, nödvändigt måste taxeras på den ort, der bolaget drifver sin rörelse, äfven om han själf ej skulle vara bosatt der. Men ej nog härmed. Äfven arbetare och andra inkomsttagare vid grufvan skulle, äfven om de icke bo inom den kommun, der grufvan är belägen, taxeras inom denna kommun,

Angående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevilnings-
förordningen.
(Forts.)

oaktadt det ju ur statens synpunkt är ganska likgiltigt, *hvar* de blifva beskattade, blott de öfver hufvud taget blifva det. Hela tvistefrågan rör sig sålunda om beskattningsorten, och att den är ganska tvistig, kan man icke gerna undgå att erkänna.

På afdelningen talades jemväl mycket om att genom tillstyrkande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t begära ett lagförslag angående rätta behandling af dylika beskattningsfrågor, men det var en annan omständighet, som gjorde, att man ansåg sig kunna låta saken anstå åtminstone till dess man funne, att förhållandet kunde föranleda missbruk på flera håll. Jag tror för min del icke, att mellan egaren och bolaget ingåtts någon öfverenskommelse att på ett eller annat sätt kringgå lagen. Båda äro ju beskattade, om än på olika orter, och att detta är en omständighet, hvaraf den kommun, der fyndigheten är belägen, anser sig lida men, undrar jag ingalunda öfver. Det förhållande, som jag antydde, är emellertid, att Riksdagen för något år sedan begärde en utredning angående ändrad sätt för taxering af skogsrörelse, som bedrifves på olika platser. Enligt hvad jag häromdagen kunde höra från statsrådsbänken, lär Kongl. Maj:t vara betänkt att med anledning af denna skrifvelse till en blifvande Riksdag inkomma med förslag i ämnet. Då det nu icke kan nekas, att det fall, som i den föreliggande motionen beröres, har vissa likheter med det i Riksdagens nyssnämnda skrifvelse behandlade, ansåg både afdelningen och utskottet lämpligast att afbida resultatet af den utredning af sistnämnda fråga, som Kongl. Maj:t låtit verkställa och som möjligen äfven kunde influera på afgörandet af nu föreliggande fråga. Det har alltså icke varit af någon egentlig ovilja mot det af motionären framställda förslaget, utan för att afvakta förhållandenas egen utveckling, som utskottet föreslagit, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, till hvilken hemställan jag, herr talman, tillåter mig att yrka bifall.

Herr Persson i Vadensjö: Jag blef verkligen mycket förvånad, då jag fick kännedom om det utslag af Kongl. Maj:t, som i motionen omnämnes. Om ett sådant beslut för framtiden skulle vinna tillämpning, kan jag icke säga annat, än att det komme att betaga folk lusten att bosätta sig på landet. Om en sådan rörelse som den, hvarom nu är fråga, uppstår i ett litet samhälle, der då de kanske till tusental uppgående arbetarne bosätta sig, så måste kommunen försörja de fattige, som uppstå bland dessa arbetare, samt äfven sörja för barnens undervisning i skolan. Men om någon vinst uppstår af denna fabrik, tager kanske en annan kommun beskattningen därför. Herrarne torde finna, att det just icke kan vara angenämt att bo i en sådan kommun, der ett dylikt bolag komme att slå ner sina bopålar. Det kan för kommunens medlemmar blifva rent af ruinerande, ty det medför för kommunens bosatta befolkning kommunalutskylder, hvilkas höjd ingen kan beräkna. För några år sedan förekom ett med det af motionären omförmälda liknande fall nere i Skåne, men det fick en annan utgång. Det gälde grosshandlaren Näss i Landskrona, som har

mycket stor spanmålshandel — den påstås till och med vara den största i hela riket — och som därför har kontor på många platser i södra Sverige. Näss blef vid dessa olika filialkontor beskattad för sin rörelse. Deröfver klagade han och ansåg, att, då han blifvit beskattad i Landskrona, der han hade sitt hufvudkontor, borde han vara befriad på de ställen, der han hade sina filialkontor. Han fullföljde sin talan ända till Kongl. Maj:t, men Kongl. Maj:t svarade honom, att der han hade sin rörelse måste han skatta, och han måste därför betala skatt vid dessa olika platser allt efter rörelsens storlek.

Jag vet heller icke, hvarför landsbygden i detta afseende skall sättas i sämre läge än städerna. Är det t. ex. en slagtare på landet, som reser in till staden för att sälja litet kött, hvilket ju icke kan annat än vara till fördel för stadsborna, så får denne person skatta i staden för den rörelse han der bedrifver, oafsedt om han på landet är mantalsskrifven och der skattar för sin rörelse. Det är på dessa skäl, som jag icke kan annat än förvåna mig öfver det slut, hvar till utskottet kommit.

Då emellertid motionären icke gjort något yrkande, vill jag ej heller göra det, men hoppas, att, om man än vid denna riksdag icke kan vinna någon ändring i detta förhållande, det dock skall ske vid någon följande. Det vore annars hårdt för landsbygden, som skulle komma att lida af dylika industriella företag. Jag är icke den, som är emot att industrien föres framåt, men den bör väl icke föras framåt på det sättet, att man dödar andras välstånd. Och när man betänker, att det på landet finnes kommuner på omkring 7 mantal och med blott 2 å 300 invånare, är det ju tydligt, att, om i en dylik kommun skulle anläggas en sådan fabrik, hvarom här är fråga, den slutliga följden lätteligen kunde blifva den, att kommunens gamla invånare måhända blefve nödsakade att lemna hus och hem, emedan de icke mågtade stå ut med att bära de genom fabriken anläggning oerhördt ökade kommunal-skatterna.

Herr Persson i Mörap: Blott några få ord med anledning af bevillningsutskottets vice ordförandes yttrande.

Jag ber först och främst att få till honom hembära min vördsamma tack för det erkännande, som han gaf min motion, då han meddelade, att utskottet icke hade haft så mycket emot sjelfva saken, men att det var ett annat ärende, som var i någon mån förknippadt med denna fråga, och hvars afgörande man först ville invänta, innan man ansåg lämpligt att göra något uttalande i den rigtning motionären föreslagit. Mig synes emellertid, att, äfven om hos regeringen föreligger ett ärende, som kan hafva samband med den af mig väckta motionen, det likväl icke skulle vara ur vägen att besluta en skrifvelse till regeringen med begäran om framläggande af förslag, gående i denna rigtning.

Jag är villig att erkänna — och jag har ej heller i min motion uttalat någon annan mening — att här icke föreligger något sådant fall, der man rent af försökt att kringgå lagen. Jag tror

*Angående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)*

Angående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)

ej, att i det fall jag anført ett sådant uppsåt förefinnes. Men å andra sidan ber jag att få fästa uppmärksamheten vid, att med stöd af det af mig anförda exemplet det skall vara ofantligt lätt att upprätta öfverenskommelser med personer, som hafva eganderätt till grufvor, hvarigenom sådana bestämmelser stipuleras, att kommunen, der grufvan är belägen, ej komme att erhålla ett enda öres bidrag till sina utskylder, oaktadt rörelsen kanske gifve tusentals kronor i afkastning.

Det var icke fullt så, som utskottets vice ordförande yttrade, att egaren till de ifrågavarande stenkolsfyndigheterna förbehållit sig ett visst belopp endast i de fall, då rörelsen lemnade afkastning, så att, om bolaget förtjenade mycket, han erhöll mycket, och om bolaget icke förtjenade någonting, han ingenting erhöll. Nej det förhåller sig så, att egaren från bolaget är garanterad en viss årlig inkomst, som icke får sättas under ett visst belopp, men deremot får stiga huru högt som helst. Det synes mig därför, som om ingenting skulle hindra att göra en bestämmelse i den riktning, att 90 å 99 proc. af vinsten skulle tillfalla vissa personer, som på samma gång vore aktieegare i bolaget.

Beträffande arbetarnes beskattning yttrade utskottets vice ordförande, att, om man bifölle mitt förslag, skulle det leda derhän, att arbetarne komme att beskattas icke i den kommun, der de bodde, utan i den, der grufvan låg. Något sådant har emellertid aldrig varit ifrågasatt, och just med hänsyn till den gemenskap, som beskattningen har med de kommunala bördorna, torde herrarne förstå, att jag icke velat göra något förslag i det syftet.

Hvad åter beträffar de tjenstemän, som vid bolaget hafva anställning, har jag heller aldrig föreslagit, att de skola betala någon skatt till kommunen, der rörelsen drifves, om de äro boende utom densamma. Jag finner det t. ex. mycket antagligt, att, om bolaget har en direktör på annan plats och denne af bolaget åtnjuter arvode, han då beskattas på den ort, der han är bosatt. Men den direkta vinst, som, sedan dylika afdrag äro gjorda, uppstår af rörelsen, anser jag böra beskattas på det ställe, der rörelsen drifves.

Herr Ola Bosson Olsson: Jag gillar fullständigt hvad som yttrades af bevillningsutskottets vice ordförande, att det ej, vare sig af honom eller någon annan, varit ifrågasatt annat än att den, som skattar för rörelse eller kapital, verkligen erlägger sin bevilling till staten. Men här är det ju icke egentligen fråga om bevillingen till staten i och för sig, utan om kommunalutskylderna. Det kan icke bestridas, att, derest inom en kommun bedrifves en rörelse, som sysselsätter hundratals arbetare, denna kommun i hög grad betungas genom denna arbetarepersonal, dels genom skolorundervisningen, dels genom fattigvården. Om nu icke kommunen får i form af kommunalutskylder sin del af affärsföretagets vinst, så kan den på detta sätt ruineras.

Det var glädjande att höra, hvad som nämndes af vice ordföranden i bevillningsutskottet, att han talat med statsrådet och chefen för finansdepartementet angående denna sak, och att denne

då förklarar, att den komité, som är tillsatt för granskning af en annan fråga, äfven skall taga detta ärende under ompröfning. Om denna sak nämndes, så vidt jag minnes, ej ett ord inom utskottet, hvarken vid frågans behandling i afdelningens eller i utskottets plenum. Emellertid var det glädjande att höra, att frågan äfven af regeringen blifvit uppmärksammas, så att man möjligen snart nog kan motse en förändring i detta afseende, som jag för min del anser vara alldeles nödvändig.

*Änående
ändring i
§ 12 litt. d af
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)*

Herr Forsell: Som jag gillar syftet med den föreliggande motionen, vill jag icke underlåta att gifva min mening till känna.

Vi veta, att enligt bevillningsförordningens föreskrift skall inkomst af rörelse beskattas på den ort, der rörelsen i sin helhet eller någon hufvudsaklig gren deraf drifves. Att denna bestämmelse ofta kringgås, tror jag mig kunna intyga. Då vi känna och veta, att en landtkommun och för öfrigt hvilken kommun som helst icke kan förhindra anläggandet inom kommunen af hvilket industriellt företag som helst, och icke heller inflyttning till kommunen af de för rörelsens bedrivande nödiga arbetarne, men att å andra sidan en sådan inflyttning kan i betydlig mån öka kommunens utgifter för skolväsendet och fattigvården, så synes det mig med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att en sådan kommun åtminstone kommer i åtnjutande af de förmåner i skattehänseende, som sålunda påtrugad rörelse kan gifva. När nu bevillningsförordningen, tänjbar som den är i många hänseenden, icke lemna tillräckligt skydd för nyssnämnda princip i fråga om beskattningsort, som synes genomgå nämnda förordning, tycker jag för min del, att man ej bör draga sig för att söka åstadkomma sådan rättelse, att hvarje kommun må få hvad den med rätta tillkommer. Litet hvar vet, att ingenting finnes, som så upprör sinnena man och man emellan som tillvaron af en skattelag, som strider mot rättsmedvetandet. Och att här så är förhållandet, kan väl icke förnekas. Sådana lagar äro farliga att stifta, och de äro farliga att bibehålla, då man kommit under fund med deras oegentlighet. Må man därför icke vara rädd att i dessa lagar åstadkomma de förändringar, som omständigheterna kräva, äfven om man skulle blifva nödsakad att rubba en eller annan princip, ty tillvaron af missförhållanden visar, att principen är ohållbar.

Jag skulle därför gerna yrka bifall till motionen, om icke skäl finnes, som tala deremot, af den beskaffenhet, att jag för närvarande icke kan göra det. Jag anser nemligen, i likhet med utskottet, att motionens antagande skulle nödvändiggjöra åtskilliga förändringar i bevillningsförordningen. Dessa förändringar äro emellertid af den vidlyftiga beskaffenhet, att man icke kan ifrågasätta att de skola utarbetas hvarken af en enskild motionär eller af utskottet. Derför tror jag, att motionären bäst främjat sitt syfte, om han föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t, deri oegentligheterna i nu gällande bestämmelser angifvits med vördsam anhängan, att Kongl. Maj:t måtte framlägga förslag i syfte att få dem afhjelpa.

*Angående
ändring i
§ 12 litt. d. af
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)*

Det är blott detta jag velat säga. Något yrkande har jag ej att göra.

Herr Thermænius: Det har i motionen sagts och i åtskilliga muntliga anföranden upprepats, att man vid denna frågas bedömande måste tänka på den omständigheten, att genom anläggning af ett sådant företag, som här är i fråga, en kommun påtvingas en massa arbetare, för hvilka den sedan får vidkännas betydliga utgifter i form af kostnader för undervisningsväsen och fattigvård, och att man därför äfven borde låta kommunen i skatteväg komma i åtnjutande af den vinst företaget lemnar. Jag ber med anledning häraf få fästa uppmärksamheten derpå, att det mycket väl kan tänkas, att företaget alls icke gifver sin innehafvare någon vinst, men att man deremot kan vara säker om, att arbetarne alltid utbekomma sin aflöning och för denna beskattas i den kommun, der de bo, hvilket väl i vanliga fall är densamma som den, der rörelsen bedrivs; och då så är, få ju äfven arbetarne bidraga till kommunens utgifter.

Det är endast detta uttalande, som jag velat göra, då jag ansett, att hvad som yttrats om orättvisan i de nuvarande förhållandena icke borde få stå alldeles oemotsagdt. För öfrigt instämmer jag i yrkandet om bifall till utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt efter af herr talmanen i sådant afseende gifven proposition, biföll Kammarerna utskottets hemställan.

*Angående
införande i
bevillnings-
lagstiftning-
en af den
s. k. sjelf-
deklarations-
principen.*

Punkten 4.

I särskilda inom Andra Kammarerna afgifna motioner hade föreslagits:

af herr *J. A. Johansson* i Strömsberg (motion n:o 10):

att Riksdagen måtte besluta ändring i bevillningsförordningen i sådant syfte,

att den, som enligt bevillningsförordningen är skyldig att erlægga skatt för inkomst af kapital eller arbete, ålägges att inom offentligen kungjord tid till bevillningsberedningens ordförande lemna uppgift å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått;

och att den skattskyldig, som detta underlåter, må böta ett belopp, svarande mot tio procent af den bevillning, som inom beredningsdistriktet varder honom påförd för den inkomst, som uppgiften skolat afse, hvarjemte Kongl. Maj:ts befallningshafvande på anmälan af bevillningsberedningens ordförande eger att med föreläggande af lämpligt vite dylik uppgift infordra;

samt att, om det kan ledas i bevis att skattskyldig mot bättre vetande lemnat oriktig uppgift, han må vara skyldig icke allenast att erlægga bevillning för det sålunda undanhållna beloppet, utan äfven derutöfver erlægga en plikt af fem procent af samma belopp;

samt af herr O. W. Redelius (motion n:o 75):

att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande bevillningsförfordning, att under § 14 »2:o hvarje år» måtte införas ett nytt moment d) af innehåll, att hvarje skattskyldig skall anses pliktig att på heder och samvete uppgifva sin verkliga inkomst för nästföregående året med den påföljd för oriktig uppgift härutinnan, att dubbel bevillning till staten och dubbel skatt till kommunen skall påföras hela det belopp, som undandragits från beskattning till följd af den origtiga uppgiften.

*Angående
införande i
bevillnings-
lagstiftning-
en af den
s. k. sjelf-
deklarations-
principen.
(Forts.)*

Under förevarande punkt hemstälde dock utskottet, att berörda motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Redelius: I ändamål att befordra en rättvisare beskattning har jag dristat framkomma med en motion, hvori jag, såsom herrarne af det föreliggande betänkandet finna, anhållit, att i gällande bevillningsförfordning måtte intagas en bestämmelse, hvori det ålägges skattskyldige att sjelfva uppgifva sina inkomster. Utskottet har emellertid afstyrkt denna min motion, liksom äfven den af herr Johansson i Strömsberg afgifna; och då ingen reservation åtföljer betänkandet, samt det alltså kan synas, som om utskottets medlemmar i denna fråga varit fullt eniga, har jag väl ingen utsigt att få något annat beslut till stånd, än det utskottet tillstyrkt.

Detta oaktadt skall jag dock be att för frågans vigts skull få till protokollet yttra några ord.

Att frågan är vigtig, har utskottet erkänt. Utskottet har till och med erkänt premisserna för den konklusion, som jag önskat, att det skulle gå in på. Men slutsatsen har utskottet vägrat erkänna. Premisserna äro först den, att hvar och en skall af sin inkomst erlägga 1 procent till statskassan, och vidare den, att ingen kan bättre hafva reda på inkomstens verkliga belopp, än den skattskyldige sjelf. Vidare har utskottet erkänt, att denna princip att låta den skattskyldige sjelf uppgifva sina inkomster är nyttig, ja, »af stor nytta», säger utskottet, eller till och med »rent af nödvändig», i fall ett fullt genomfördt inkomstbeskattningssystem är användt. Men något sådant finnes icke, förklarar utskottet, här i landet. Detta sista påstående förefaller mig något egendomligt. Hafva icke vi inkomstbeskattningssystem, så vore det märkvärdigt. Hvar ock en har sig ju ålagdt att betala viss procent af sina inkomster till staten, och vi hafva ju icke blott fastighetsbevillning och andra dylika bevillningar, utan äfven bevillning af inkomst. Då sålunda slutsatsen blir den, att vi verkligen hafva inkomstbeskattningssystem, förefaller det mig något egendomligt, att utskottet afstyrkt min motion.

Jag vill påstå, att det är väl behöfligt, att denna sjelfbeskattningsuppgift blir ålagd som skyldighet, och detta på grund af den ojemnhet i beskattningen, som jag vågar antaga, att herrarne allsammans känna till och skulle kunna gifva exempel på. Jag skall

*Angående
införande i
bevilnings-
lagstiftning-
en af den
s. k. sjelf-
deklarations-
principen.
(Forts.)*

taga mig friheten att nämna ett sådant, med uteslutande naturligtvis af namn och ort, som jag äfven känner. En person blef uppskattad för 12,000 kronor inkomst af rörelse och kapital. Han klagade deröfver och fick taxeringen efter hand nedsatt till 8,000 kronor. Så dör mannen, och det visar sig då, att hans förmögenhet uppgick till 500,000 kronor. Att ett sådant tillvägagående är orätt, ligger i öppen dag, och många dylika exempel föreligga i samma riktning, om också ej till samma omfattning som det anförda. Det synes därför vara själfklart, att en enkel rättvisa fordrar af hvarje person, att han skall uppgifva sina inkomster, lika väl som man kräfver, att han skall betala sin skatt.

Detta är nu det ena skälet. Det andra är, att om några uppgifva sina inkomster, men icke alla äro skyldiga att göra det, så blir följden den, att de sanningsenliga och redliga få betala hvad de skola, men de öfriga slippa undan.

Jag vill hafva uttalat denna min från utskottet afvikande mening, i förhoppning, att utskottet en annan gång skall djerfvas draga slutsatsen af sina premisser och icke, såsom nu skett, erkänna premisserna, men neka slutsatsen.

Herrar *Hedin, Johansson* i Strömsberg och *G. Ericsson* från Stockholm instämde häruti.

Herr Bokström: De nu förevarande motionerna, som understälts bevillningsutskottet för utlåtandes afgifvande, hafva till sin betydelse ingalunda blifvit af utskottet underskattade. Det blir, såsom utskottet framhållit, allt mer och mer nödvändigt, att själfskattedeclarationen äfven i vårt land kommer att vinna större betydelse än den för närvarande har. Men utskottet har varit öfvertygadt, att man dermed måste gå synnerligen varsamt till väga. Motionärerna hafva deremot varit synnerligt radikala i sin fordran. De begära nemligen, att hvarje skattskyldig skall uppgifva sin inkomst. Så vidt jag har mig bekant, finnes icke något land i världen, som vågat uppställa en slik fordran på landets invånare. Om vi se till, huru det är i mönsterlandet Tyskland, hvarest en ny skattelag antogs år 1891, finna vi, att der måste de personer, som under det näst föregående året varit beskattade för en inkomst af 3,000 mark eller deröfver, det påföljande året uppgifva sin inkomst till skattekommissionen, hvilken förbehållits rättighet att efter eget bepröfvande från öfriga skattskyldige infordra inkomstuppgifter. Till det förstnämnda stadgandet finnes i vårt land icke någon motsvarighet, men väl till det sistnämnda, ty bevillningsberedningen eger ju att af hvilken skattskyldig som helst infordra en sådan deklARATION vid den påföljd, som bevillningsförordningen stadgar för försummelse att sådan afgifva. Emellertid har det visat sig, att de skattskyldige med mycken motvilja sett detta stadgande tillämpas, hvarför det icke heller, sedan den tid, då detsamma infördes eller år 1883, kan anses hafva vuxit in i folkmedvetandet.

Vår inkomstbevilning uppgår för närvarande till icke fulla tre procent af hela statsbudgeten, och intager sålunda ännu ett

jernförelsevis underordnad rum bland skattetitlarne. Just med hänsyn dertill kan man också tills vidare låta sig nöja med ett lindrigare stadgande i förevarande hänseende än nödigt är i de länder, der inkomstskatten vunnit en ojämförligt mycket större betydelse i skattesystemet. Och vill man att inkomstskatten skall komma till en vidsträcktare användning i vårt land, än den nu har, bör man akta sig att vidtaga en åtgärd, som gör denna beskattning i folkets ögon allt för förhatlig.

Jag anhåller att få yrka bifall till bevillningsutskottets förslag.

Herr Östberg: För min del skall jag be att få understödja motionärerna. Enligt mitt förmenande finnes ingen reform på beskattningsväsendets område, som är mera önskvärd och förr borde komma till stånd än just den här ifrågavarande. Såsom herrarne nogsamt veta, är den nuvarande taxeringen mycket otillfredsställande, och detta icke blott i den mening, att mången icke uppskattas för hela den inkomst han åtnjutit, utan äfven så till vida, att mången blifvit uppskattad till vida högre belopp än han verkligen haft i inkomst. Vid sådant förhållande är det ju af högsta vikt att på något sätt söka åstadkomma en förändring i det nu gällande skattesystemet. Då motionärerna påyrka införande af den s. k. sjelfdeklarationsprincipen, ber jag såsom stöd för rättigheten af en sådan mening få åberopa hvad bevillningsutskottet sjelft här säger. »Utskottet finner väl», säger det, »att i ett genomfördt inkomstbeskattningssystem en dylik grundsats som den s. k. sjelfdeklarationsprincipen är till stor nytta, ja, rent af nödvändig för systemet.» Jag skulle äfven till stöd för denna åsigt kunna åberopa ett yttrande af dåvarande chefen för finansdepartementet den 8 januari 1883, så lydande: »ehuru tvifvelsutän ganska starka skäl kunna anföras för obligatorisk sjelfdeklaration vid uppskattning till bevillning, förefaller det mig likväl betänkligt att för närvarande i vår skattelagstiftning införa denna grundsats i dess fulla utsträckning». Såsom herrarne finna, innebär äfven detta den uppfattning, att det ligger en rättvisa i denna princip. Och för min del tror jag, att det ligger någonting mycket uppföstrande i denna reform, att hvar och en är skyldig att uppgifva sin inkomst. Såsom nu är förhållandet, då man icke är *skyldig* att uppgifva sin inkomst, är det ju ej att undra på, att man tiger dermed. Blir man deremot skyldig dertill, skola, efter mitt förmenande, de allra fleste tveka att uppgifva en falsk siffra, i synnerhet om man bestämmer ett strängt vite derför. Det vore nog också bra, att detta vite sattes temligen högt, om icke under den första tiden för lagens gällande, så åtminstone sedermera.

Utskottet säger, att det icke kan vara skäl för oss att nu ingå på detta förslag, derför att det för närvarande icke hos oss finnes något genomfördt inkomstbeskattningssystem, som annars skulle göra förslaget antagande nödvändigt. Ja, det är väl sant, att inkomstbevillningen hos oss spelar en högst obetydlig rol, och skulle man tänka sig, att det allt framgent komme att blifva på detta sätt, måste man ju medgifva, att denna sak icke betyder så

Angående införande i bevillningslagstiftningen af den s. k. sjelfdeklarationsprincipen.
(Forts.)

*Angående
införande i
bevilnings-
lagstiftning-
en af den
s. k. sjelf-
deklarations-
principen.
(Forts.)*

mycket. Men jag vill dock erinra, att kommunalbeskattningen är beroende af inkomstbevillningen till staten, och kommunalskatten drabbar ganska tungt. Om bevillningen är oriktig, blir alltså äfven kommunalskatten oriktig. Emellertid tror jag för min del, att det icke kommer att dröja så länge, tills vi måste i större mån än hittills använda den *direkta* beskattningen i vårt land, der utan tvifvel en allt för stor del af beskattningen utgår i form af indirekta skatter. Jag tror också, att den skatteprincip, som flera gånger påyrkats, nemligen progressiv beskattning, har stora skäl för sig och därför kommer att i sinom tid finna rum i vårt skattesystem; men en större inkomstbeskattning och framför allt en progressiv sådan är icke tänkbar, innan man ställt beskattningen på säkrare och rättigare grunder än för närvarande är fallet.

Jag anser det icke heller vara rätt att, såsom den siste talaren sade, vänta med att genomföra sjelfdeklarationsprincipen till dess sådant visar sig nödvändigt för att höja inkomstbevillningen, ty den princip, som motionärerna önska införd, den behöfver sin tid för att verka och komma in i allmänna medvetandet. Det går nemligen icke så lätt att få folket moget för denna sak. Principen behöfver vara införd och hafva fått verka en ganska rundlig tid, innan man kan våga sig in på att i väsentlig mån höja inkomstbeskattningen. För min del skall jag gerna vara med om en progressiv beskattning i lämplig form, men jag kan icke vara med om den, så vida icke den af motionärerna framhållna principen förut vunnit insteg i vår bevillningsförordning.

Den siste talaren nämnde också, att i Tyskland införts bestämmelser i afseende å denna sak, samt att enligt dem icke *alla* skattskyldige äro pligtiga att uppgifva sina inkomster. Ja, det är ju mycket möjligt, att man kan behöfva göra några undantagsbestämmelser i detta afseende; men hvad jag förfäktar är den åsigt, att sjelfva principen är riktig och därför bör få insteg i vårt skattesystem. Att bifalla motionärernas förslag, sådana de föreligga, tror jag dock icke är möjligt *nu* under några förhållanden, utan det synes mig, som om Riksdagen borde ingå till Kongl. Maj:t med begäran om vidare utredning i ämnet. I sådant syfte skulle jag helst vilja yrka återremiss, men som frågan nu föreligger, torde det icke vara skäl att framställa ett sådant yrkande.

Med herr Östberg förenade sig herrar *Romberg, Swartling, Rosengren, Wästfelt* och *Nordin*.

Herr Hammarström yttrade: Det är alldeles klart, att man från begge sidor kan anföra skäl för sin åsigt. Mig synes frågan vara af så genomgripande natur, att man bör noga betänka sig, innan man fattar ett sådant beslut, som motionärerna föreslagit. Den ene motionären har anfört ett exempel på, huru en person undandragit sig en del af beskattningen genom att lemna felaktiga uppgifter. Kan det då vara tänkbart, att man genom ett lagstadgande kan få människor att blifva mera samvetsgranna än förut, då det visat sig, att de kunna vara så samvetslösa, att de vilja

undandraga sig den skatt, som de skulle vara skyldiga att erlägga? Men om man nu i alla fall skulle fatta ett beslut i öfverensstämmelse med motionärernas yrkande, torde det vara nödigt att på samma gång vidtaga förändringar i bestämmelsen om, hvilka personer skola vara skyldiga att föra handelsböcker. Nu äro, såsom bekant, icke alla skyldige att göra det, och det finnes en hel del personer, som icke sjelfve veta, huru stora deras inkomster för året varit. Desse måste ju då på en ren höft uppgifva sig för den eller den inkomsten, och de kunde känna sig trygga i det medvetande, att de icke uppsätligen afgifvit falska uppgifter. Derjemte borde det införas stadganden om böter för origtiga uppgifter samt edgång, när så påfordras.

Det synes mig därför, som om man borde betänka sig två gånger, innan man fattar ett så vidt omfattande beslut som det nu ifrågasatta. Detta borde endast ske efter en sorgfälligt utredning af alla dithörande förhållanden. På denna grund yrkar jag för närvarande bifall till utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen slutad. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 5.

Bifölls.

Punkten 6.

Herr N. Persson i Vadensjö hade i en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 126, föreslagit:

»att Riksdagen beslutar att ingå till Kongl. Maj:t med underdänig skrifvelse, hvori anhålles, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och förelägga en kommande Riksdag förslag till bevillning, utgående med lägre belopp af gifta män än af män, som ej äro eller varit gifta och uppnått en ålder af minst 25 år.»

*Angående
ändring i
bevillnings-
förordningen
i syfte af
lägre beskatt-
ning af gifta
män än af
ogifta öfver
25 år.*

Utskottet hemställde, att motionen måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Ordet lemnades, på begäran, till

Herr Ola Bosson Olsson, hvilken låtit anteckna sig som reservant emot utskottets hemställan och nu anförde: Motionärens förevarande framställning har i vissa kretsar väckt något löje, men jag är för min del fullt öfvertygad, att hans förslag är förenadt med både rättvisa och billighet. Man behöfver endast ihågkomma, att bevillningsförordningens grundtanke är, att bevillning skall erläggas efter skatteförmågan, och jag förmodar att få skola förneka, att icke den ogifte mannen har en större skatteförmåga än den gifte mannen, som har hustru och vanligen flera barn att försörja.

Angående
ändring i
bevillnings-
förrordningen
i syfte af
lägre beskatt-
ning af gifta
män än af
ogifta öfver
25 år.
(Forts.)

Motionären beskylles för att han, som man sagt man och man emellan, velat föreslå en skatt på ungkarlar. Detta är emellertid enligt min tanke fullkomligt origtigt, ty om man tager i betraktande, hvad motionären åsyftat, så är det endast det, att han i den s. k. klämman af sin motion föreslår, »att Riksdagen beslutar att ingå till Kongl. Maj:t med underdånig skrifvelse, hvari anhålles, att Kongl. Maj:t tacktes låta utarbета och förelägga en kommande Riksdag förslag till bevillning, utgående med *lägre belopp af gifta män än af män, som ej äro eller varit gifta* och uppnått en ålder af minst 25 år». Jag vill nu derjemte erinra derom, att den gifte mannen, som har hustru och barn, har mycket större utgifter i form af indirekta skatter, än den ogifte, ty då den förre skall köpa kläder och föda för sin familj, så får han betala dessa indirekta skatter dels i tull och dels på annat sätt. Tager man detta i betraktande, måste man också medgifva, att den gifte mannen med familj erlägger till staten betydligt större skatt än den ogifte.

Jag skall också be att få upplysa, att äfven i åtskilliga andra länder ett sådant förhållande eger rum, att de män, som sitta med familj och ha barn, åtnjuta åtskilliga förmåner i afseende på bevillningsafgifterna. I Frankrike t. ex. stadgas i lag af den 17 juli 1889, 3 § 3 mom.: »Föräldrarne till sju äkta eller legitimerade lefvande barn skola icke uppföras i längden för personell beskattning och för beskattning af löseegendom». I Preussen föreskrifver lagen om inkomstskatt af den 24 juni 1891 i § 18: »För hvarje familjemedlem under 14 år afdragas af familjeförsörjarens skattepliktiga inkomst (så vida denna icke öfverstiger 3,000 mark) 50 mark. Äro sådana familjemedlemmar 3 eller flera, eger en nedsättning rum åtminstone med en skatteklass». I Lübeck föreskrifver en lag af år 1889, att en familj af 5 eller flera medlemmar med en inkomst af 2,500 mark erlägger blott $\frac{4}{5}$, och en familj af mer än 7 personer blott $\frac{3}{5}$ af den vanliga skatten. I Hamburg finnes en lag i detta hänseende, utfärdad år 1881, hvari stadgas, att en familj af 5 personer och 5,000 marks inkomst och en familj af 4 personer och 2,000 marks inkomst betala blott $\frac{3}{4}$ af skatten. I schweiziska kantonen Waadt gäller den bestämmelsen, att af inkomst utaf arbete afdragas vid uppskattning 400 francs för mannen, för hustrun och för hvarje minderårigt barn. I kantonen Neuenburg, äfven i Schweiz, afdragas från hvarje inkomst, som icke grundar sig å kapital, 200 francs för hvarje barn under 18 år. I Ungern finnes en lag af 1875, som talar om flera skatteklasser. I första skatteklassen medför i vissa fall (exempelvis för handtvarkare) ett större antal familjemedlemmar en nedsättning i skatten. I tredje skatteklassen, der skatten till en del beror på bostadshyran, afräknas för hvarje minderårig 10 procent af hyran, dock så, att afdraget för ett barn ej får öfverstiga 500 gulden och för alla barnen tillsammans ej mer än 40 procent af hyran. Häraf synes, att i åtskilliga andra länder förhållandet är sådant, att en familjeförsörjare med barn icke är så högt beskattad som den, hvilken har familj utan barn, och detta står äfven i fullkomlig öfverensstämmelse med grundprincipen i vår bevillningsförrord-

ning, att skatten skall utgöras efter skatteförmågan. Nu kan man ju säga, och kanske med rätta, att detta vore ett nytt sätt att tillämpa denna princip här i Sverige. Jag vill emellertid påpeka, att det dock icke är så alldeles nytt. För en del år sedan förekom i bevillningsförordningen den föreskriften, att hvarje person, som hade 4 minderåriga barn, skulle komma i åtnjutande af ett visst afdrag, men i nu gällande bevillningsförordning är detta stadgande uteslutet. Det har visserligen fått en ringa ersättning deri, att skattenämnderna skulle ega att nedsätta skatten, der ömmande omständigheter förekomma. Men huru tillämpas nu denna bestämmelse? Mig veterligen är det högst sällsynt, att någon tillämpning af detta stadgande förekommer. Bättre vore naturligtvis, att ett mera bestämdt stadgande i detta afseende funnes i bevillningsförordningen.

Hvad nu beträffar sjelfva motionen, sådan den af motionären affattats, vill jag villigt erkänna, att den i vissa fall är litet bristfälligt, bland annat derutinnan, att motionären önskar en bevilling, utgående med lägre belopp af gifta män än af män, som ej äro »eller varit» gifta och uppnått en ålder af minst 25 år. Härefter ligger ett litet fel, ty en person, som varit gift och icke har eller kanske icke ens haft några barn, borde naturligtvis icke föras till samma kategori som de, som ha hustru och barn. Men för min del anser jag dessa små fel icke böra inverka något i detta hänseende. Motionären har ju endast föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t, och under sådana förhållanden borde dessa fel, om Riksdagen beslutar att affärda en sådan skrifvelse, icke något betyda, då ju utan tvifvel Kongl. Maj:t, för den händelse Kongl. Maj:t kommer att afläta en skrifvelse i ämnet till Riksdagen, i densamma kommer att vidtaga de rättelser, som kunna vara af behovet påkallade. Och äfven om Kongl. Maj:t skulle förbise detta, har ju Riksdagen alltid tillfälle, då den tager frågan under behandling, att göra de erforderliga rättelserna. Emellertid skall jag be att få yrka bifall till Nils Perssons motion.

Herr Boëthius yttrade: Det förslag motionären framställt synes mig utgå från en allmän grundsats, den nemligen, att skatter böra utgå i mån af de olika samhällsklassernas förmåga att bära dem, och för den grundsatsen finnes åtskilligt som talar. Då emellertid denna grundsats icke allmännare tillämpats i våra nu gällande bevillningsstadganden, så anser jag, att utskottet haft skäl att afstyrka dess genomförande i ett så speciellt fall som detta. Skulle emellertid denna grundsats en gång komma att göra sig allmännare gällande, särskildt genom den progressiva beskattningen, torde rättvisan fordra, att då äfven toges hänsyn till de förhållanden motionären påpekat; och då frågan om den progressiva beskattningen är något, som allt mer tyckes rycka fram på dagordningen, synes det mig att vi böra vara motionären tacksamma för att han fäst uppmärksamheten på denna sak. Emellertid ber jag att få instämma i utskottets hemställan.

Herr greve Hamilton: Detta förslag tyckes ega en viss för-

Angående
ändring i
bevillnings-
förordningen
i syfte af
lägre beskatt-
ning af gifta
män än af
ogifta öfver
25 år.
(Forts.)

Angående
ändring i
bevillnings-
förrordningen
i syfte af
lägre beskatt-
ning af gifta
män än af
ogifta öfver
25 år.
(Forts.)

måga att sätta kammaren i en glad stämning. Det är också mycket lätt att göra sig lustig öfver ett sådant förslag, om man helt kort och godt betecknar det såsom åsyftande skatt på ungarlar och om man betecknar tjugufem år såsom den ålder, då förhårdelsen inträder i en så hög grad, att vederbörande böra i någon mån lida straff för sitt oförsvarliga beteende. Men jag tror, att saken verkligen har en annan sida. Utskottet har affärdat motionen helt enkelt med att säga, att den förändring, som föreslagits, icke skulle bli af någon vidare betydelse hvarken för staten eller den skattskyldige själf. Man och man emellan har man insinuerat, att denna knapphändighet i motiveringen står i ett visst samband med, att så många gamla ungarlar sitta i bevillningsutskottet. För min del tror jag, att det alltid är af betydelse både för staten och den skattskyldige, att en riktig princip införes i skattesystemet, och såsom riktig måste jag beteckna den princip, på hvilken förslaget hvilar, eller den, att man i fråga om all skatt bör taga hänsyn till den beskattades bärkraft. Vårt beskattningssystem är för närvarande så bristfälligt i detta hänseende och blir med hvart år allt bristfälligare, att vi böra taga vara på hvarje förslag, som framställes till ett bättre.

Jag anser visserligen för min del, att man icke kan bifalla förslaget, sådant som det nu framkommit. Emellertid hoppas jag, att motionären icke låter tanken falla. För min del tror jag, att det skulle vara lämpligt, om man ordnade saken så, att man medgäfvit ett visst afdrag för hvarje barn under en viss ålder, som den skattskyldige har. Jag skulle vilja tillråda motionären att taga saken från den sidan, då jag tror att han skulle få mera framgång.

Häruti instämde herrar *Thestrup* och *Falk*.

Herr Persson i Vadensjö: Min motion afser tydligen en jemkning i beskattningen. Det hade äfven utskottet bort kunna se och arbeta ut hvad som fattades i dess innehåll. Herrarne vilja väl icke påstå, att, om två personer hvardera sitta med 8—10,000 kr. i årlig inkomst, de därför alltid betala lika mycket i afgift till staten. Om herrarne påstå detta, vill jag bestrida det. Det är visserligen sant, att, då de ha lika inkomster, de äfven betala lika stor bevillning till staten och betala lika mycket till kommunen, der de äro mantalsskrifna eller ha sin rörelse. Men får icke den af dessa båda, som har familj, till staten erlägga skatt för de kläder, som hans familj bär, får han icke erlägga skatt till staten för den mat, som familjen äter, och den undervisning, som hans barn behöfva. Utskottet har såsom stöd för sin hemställan om afslag på min motion sagt, att en sådan beskattning hvarken har betydelse för statskassan eller för den, som skall erlägga skatten. Jag förstår icke, hur utskottet kunnat komma till ett sådant yttrande. Om alla sådana dugliga och förmögna ungarlar, som dem vi ha i bevillningsutskottet, skulle vara skyldiga att erlägga en dylik bevillning, skulle vi få så stora afgifter till statskassan, att vi säkerligen snart skulle kunna få vårt försvar ordnad. Såsom

herr O. B. Olsson redan tydligt visat, är frågan, om också ny i detta land, dock icke ny i andra länder. Det är därför, som man vågat sig in på denna sak. Det kan ju hända, att den icke går igenom, men jag hoppas i det fallet, att frågan skall falla framåt. Man och man emellan har påstått, att det skulle vara meningen med mitt förslag, att de fattiga ungarlar, som icke ha råd att gifta sig, skola skatta. Jag har dock föreställt mig, att den, som är så fattig att han icke kan gifta sig, bör vara fri från att betala skatt. Jag har icke tänkt mig, att den fattiga befolkningen skulle skatta. Men deremot har jag tänkt att, om dessa stora gods- och bruksegare, hvilka ega en förmögenhet på flera millioner och endast ha till uppgift att om somrarne lefva i Schweiz och Italien och om vintrarne i Stockholm, finge till staten erlægga någon bevilling, det icke vore så farligt.

Jag skall icke uppehålla kammaren längre, då det kanske icke är några utsigter för detta år, utan endast anhålla om bifall till min motion.

Herr Johansson i Noraskog: Så vidt jag kunnat finna af den öfverläggning, som egt rum, torde de flesta ha uttalat sig i den rigtning, att familjefäder med barn borde åtnjuta lindring i beskattningshänseende. Här har äfven sagts, att det väckta förslagets grundsats icke vore något alldeles nytt, utan vore rådande äfven i andra länder. Så vidt jag kunde höra den förste talaren i denna fråga, hade han också att meddela åtskilliga utdrag ur andra länders lagstiftning i detta hänseende, men samtliga dessa utdrag angingo, efter hvad jag kunde finna, endast bestämmelser om de afdrag, som den skatteskyldige skulle ha rättighet att åtnjuta på grund af talrik familj och åtskilliga andra dylika omständigheter. Om det nu verkligen var så, och jag således uppfattade talaren rätt, så ber jag få erinra derom, att något dylikt äfven finnes stadgadt i vår nu gällande bevillningsförordning, der i 11 § talas om rättighet för de beskattande myndigheterna att göra afdrag och lindring i de fall, der särskildt ömmande omständigheter — talrik familj, långvarig sjuklighet, olyckshändelse o. d. — förekomma. Således har man icke lemnat denna synpunkt alldeles ur sigte. Men vill man taga steget fullt ut i den rigtning, som motionären angifvit genom sitt förslag angående bevilling, som skulle utgå med lägre belopp af gifta män än af män, som ej äro eller varit gifta och uppnått en ålder af minst 25 år, så kan det ju gifvas honom rätt deruti, att de s. k. ungarlarne i många fall kunna ha en bättre ställning och bättre tåla en beskattning än hvad som kan vara fallet med gifta män med stor familj. Men det fins äfven ett slag af gifta män, som kunna anses nära likställda med ungarlar, nemligen de män, som *icke* ha några barn utan endast sin hustru. Dessa barnlösa män äro ju i något så när lika belägenhet med just de ogifta män, hvarom det här talats. Det skulle äfven vara skäl att tänka på, huruvida icke sådana gifta män, som hade goda inkomster, skulle kunna draga något

*Angående
ändring i
bevillnings-
förordningen
i syfte af
lägre, beskatt-
ning af gifta
män än af
ogifta öfrer
25 år.
(Forts.)*

Angående
ändring i
bevillnings-
förordningen
i syfte af
lägre beskatt-
ning af gifta
män än af
ogifta öfver
25 år.
(Forts.)

högre beskattning, jemfördt med andra gifta män, som ega talrik familj.

Men gifver man sig in på detta område, blir naturligtvis följden den, att man måste taga någon hänsyn jemväl till de olika inkomstarterna och deras förmåga att bära eller tåla beskattning. Man har vid åtskilliga tillfällen i denna kammare, och äfven vid det tillfälle, då bevillningsförordningen behandlades, sökt att erinra derom, att t. ex. inkomst af kapital torde kunna anses för ett säkrare skatteföremål än en arbetares osäkra och oberäkneliga inkomst af sitt arbete. Och hvad t. ex. beträffar en löntagare, som har sin bestämda, fasta lön, torde det kanske förtjena att tagas i öfvervägande, huruvida icke äfven han borde i något högre grad drabbas af skatten än daglönaren, hvars inkomst är oviss och svår att beräkna. Det finnes ock i åtskilliga länder skattelagar, der sådan hänsyn äro tagna vid beskattningens ordnande. Det är naturligt, att, om man skall tänka på sådana förhållanden, man äfven kommer derhän, såsom en talare på stockholmsbänken antydde, att man måste taga i öfvervägande den beskattades förmåga att bära skatterna, och vill man göra något i den vägen, får man icke stanna vid hvad motionären föreslagit.

Nu har visserligen under hand anmärkts, att anledningen, hvarför motionen icke rönt någon synerlig framgång i bevillningsutskottet, skulle vara den, att det fins ett större antal ungarlar inom samma utskott. Detta kan ju vara förhållandet, men det är icke uteslutande den synpunkten, som gjort sig gällande. Man bör kanske taga hänsyn äfven till andra omständigheter och andra fakta, då man försöker att lagstifta i beskattningsfrågor. Jag får för öfrigt medgifva, att den i utskottets utlåtande förekommande motiveringen visserligen är något knapphändig; men ett förslag var verkligen framställt, som var ganska vidlyftigt utarbetadt. Emellertid ansåg man det ej vara skäl att framlägga detsamma, då man höll före, att ingen anledning förefans att för närvarande göra någon förändring i motionens syfte.

Emellertid, det ena med det andra gör, att om motionären skulle vilja taga upp sitt förslag en annan gång, måste han enligt min åsigt gifva det en större omfattning än hvad förhållandet nu varit. Och det kan då bli fråga om, huruvida icke hänsyn äfven borde tagas till åtskilliga andra omständigheter, som dermed stå i närmare eller fjärmare samband. I det skick frågan nu föreligger tager jag mig dock friheten hemställa om bifall till utskottets framställning.

Herr Persson i Vadensjö: Blott ett par ord med anledning af vice ordförandens i bevillningsutskottets antydan om hvad syftet skulle vara med motionen, att döma af hvad den förste talaren, herr O. B. Olsson, yttrat om beskattningen i andra länder. Ja, mine herrar, det är godt och väl att gå den vägen, att de, som ha stor familj, få nedsättning i sin bevilling. Men det är fråga, om statskassan tål vid det. Jag tycker att detta icke kan låta sig så lätt göra i en tid, då man med ljus och lykta söker efter inkomster

för statskassan, för att kunna betäcka dess utgifter. Det är det skälet, som hållit mig tillbaka från att begära en sådan nedsättning och hvarför jag trott, att personer, som äro i den ställning jag antydt, böra betala en särskild afgift. Jag medgifver, att man kan låta min motion få större och vigtigare omfattning. Det är emellertid glädjande, då det är första gången denna fråga kommer före, att utskottet egentligen icke haft något mot min motions syfte. Men då jag i motionen lemnat utskottet fullt fria händer, synes det mig vara temligen klart, att utskottet hade så mycket bättre bort omarbета förslaget i den riktning det hade funnit lämpligt. Jag ber få erinra detta med anledning af vice ordförandens yttrande. Då jag emellertid icke anser, att något sådant uppskof, som han antydde, skulle vara nödvändigt, yrkar jag fortfarande bifall till min motion.

*Angående
ändring i
bevillnings-
förordningen
i syfte af
lägre beskatt-
ning af gifta
män än af
ogifta öfver
25 år.
(Forts.)*

Herr Bülow: Det torde kanske vara på sin plats, att någon i denna kammare tager de stackars ungarlarne i försvar mot den beskattning, som åsyftas. Man har sagt, att man bör beskatta ungarlarne och skona familjefäderna, i synnerhet dem, som icke kunna försörja sin familj. Men jag tror, att den som går och gifter sig utan att kunna försörja sin familj, begår ett brott mot samhället, på samma gång han begår ett brott mot sig sjelf. Och om vi satte motionären vid offerkistan för att uppbära skatten af ungarlarne, skulle han nog få se, att kistan blefve i det närmaste tom, ty de flesta ungarlar ha icke mycket att betala skatt med. Är åter frågan väckt för att förmå ungarlarne att så fort som möjligt träda in i äktenskapets hamn, så är det en biblisk fråga, men jag torde då icke vara rätte mannen på det området, utan då ber jag att frågan må öfverlemnas åt — småländingarne.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 7.

Bifölls.

§ 8.

Till kammarens afgörande förelåg vidare bevillningsutskottets betänkande n:o 7, angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Efter föredragning till en början af *punkten 1*, innefattande utskottets hemställan, att en inom Första Kammaren af herr *H. Cavalli* väckt motion, n:o 5, om förhöjning af bevillningsavgiften utaf utländske handlande och handelsexpediter, icke måtte af Riksdagen bifallas, anförde:

Herr Sjö: Utan att göra något yrkande vill jag tillåta mig att i denna fråga yttra några ord. Jag anser, att motionären

har ganska rätt, då han föreslagit högre bevillning på utländske handelsresande, hvarför jag icke kunnat underlåta att begagna mig af tillfället att här motivera min uppfattning. Herrarne veta alltför väl, att dessa utländska handelsresande äro, som man säger, legio. De öfverhopa landet, icke allenast städerna, utan äfven landsbygden. De komma och utbjuda sina varor och söka på flera-handa sätt förmå allmänheten att lägga sig till med en del varor, som man kanske icke annars hade ämnat köpa eller mången gång icke behöft anskaffa.

Det torde för den skull icke synas underligt, om man gör någon jämförelse mellan dessa och våra egna handlande. De utländska handelsresandena hafva, såsom vi veta, inga andra kostnader än den lilla bevillning de nu få vidkännas, derjemte den reseersättning de måste betala. Våra handlande deremot hafva icke blott skatt till kommun och stat, utan äfven derjemte utgifter för lokaler, kontor och magasin. Derför vore det väl icke olämpligt, om dessa nu ifrågavarande personer finge litet högre beskattning. Vi veta att åtminstone hvad beträffar franska och spanska handelsresande, som resa i konjak, sprit och vin, de slå sig ned i städerna och vända sig icke allenast till specialhandlande, som sälja dessa varor, utan gå från hus till hus och afyttra dem. Det skulle, tror jag, för den skull vara till nytta och gagn, om de finge någon större bevillning, på det de icke skulle kunna vistas så billigt inom landet och afyttra sina varor. Herrarne veta, att utländingarne hafva en fördel, som partihandlarne inom landet icke hafva: de sälja huru pass stora partier sprit och vin som helst, våra handlande deremot få icke sälja mindre än 250 liter. Man hade trott, att vid förnyelsen af handelstraktaterna en förändring härutinnan skulle rangeras, men så har icke skett. Jag har velat begagna tillfället att nämna detta till den kraft och verkan det skall kunna hafva samt under den förhoppning, att motionären skall återkomma med sitt förslag en annan riksdag. För öfrigt skall jag icke göra något yrkande.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.

Med tillstyrkande af en i sådant afseende af herr O. Erickson i Bjersby jemte trettiosex andra ledamöter af Andra Kammaren väckt motion, n:r 135, hemställde utskottet under *punkten 2*, att § 5 i gällande förordning angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter måtte erhålla följande förändrade lydelse, att tillämpas från och med början af år 1893:

D. Bevillningsavgift af bankbolag med sedelutgifningsrätt.

§ 5.

Enskild bank, som eger *sedelutgifningsrätt*, skall, förutom bevillning af fast egendom samt af inkomst, erlägga en afgift af fem

kronor för hvarje tusen kronor af det högsta belopp af bankens sedlar, som på en gång under nästföregående året varit utlemnade i rörelsen; och är styrelsen för sådan bank skyldig att, till upplysning vid denna afgifts debitering, inom den 15 januari hvarje år till Kongl. Maj:ts befallningshafvande afemna en genom intyg af det utaf Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ombud bestyrkt uppgift å nyssnämnda sedelbelopp; egande Kongl. Maj:ts befallningshafvande att efter uppgiftens erhållande ofördröjligen vidtagna åtgärder för berörda afgifts indrifning och redovisning.

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
giftsningssrätt.
(Forts.)*

I fråga härom anförde nu:

Herr vice talmannen Danielson: Då jag icke kan dela motionärernas förslag, ej heller utskottets, ber jag att få säga några ord. Som man ser, hafva motionärerna framkommit med detta yrkande hufvudsakligen med anledning deraf, att de enskilda bankerna hafva fått ny oktroj från den 1 januari 1894; och sålunda skulle man undanskjuta den tid, då man tänkt att de enskilda bankernas tiokronesedlar skulle indragas, och äfven den tid, då all de enskilda bankernas sedelutgiftsningssrätt skulle upphöra. Motionärerna säga, att denna rätt sländer till fromma icke för landet i sin helhet, utan endast för de enskilda personer, som varit i den lyckliga ställning, att de kunnat blifva delegare i dessa banker. Jag vill säga, att jag tror att en hel del personer, som fått lyckan att blifva delegare i enskilda banker, hafva icke skäl att anse sig som lyckliga därför. Jag kan t. ex. anföra Kalmar enskilda bank, som jag känner. Den hade kommit i sådana omständigheter, att den under en tid af sex år i tre år icke gifvit ett enda öres utdelning och i tre år endast 3 procent. Nu kunna herrarne tänka sig, att en stor del lotter äro fördelade på många händer. Det har dervid inträffat, att det är enkör, barn och andra som hafva fått aktier såsom en tillgång i dödsbo eller arf, men de hafva icke fått någon inkomst deraf. Det är således icke någon afundsvärd ställning dessa kommit uti. Derfor kan jag icke dela den af motionärerna uttalade åsigten. Den må kunna hafva sin tillämpning med afseende på dem, som i affärsspekulation köpt aktier, men med afseende på de många, som få öfvertaga värdelösa aktier, tycker jag icke att detta uttalande kan vara berättigadt.

Sedan förklarar utskottet, att det för sin del vill anse de enskilda bankernas sedelutgiftsningssrätt såsom en förmån och att på denna förmån borde läggas en ytterligare beskattning. Jag anser, att nu, sedan dessa banker fått ny oktroj, det icke är mycket lämpligt att Riksdagen kommer och ökar på en utgift, som icke var beräknad, då bankerna sökte ny oktroj. För öfrigt beror det icke på de enskilda bankerna, att deras sedelutgiftsningssrätt icke minskats eller upphört, utan det beror på Riksdagens egna åtgärder, då den icke anvisat tillräckliga fonder för riksbanken, så att den kunde öfvertaga all sedelutgiftsningssrätt. Detta, tycker jag, är ett skäl, som är ganska talande. Man säger, att de enskilda bankerna icke äro till fromma för landet i dess helhet. Det var mycket tal om

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
giftningsrätt.
(Forts.)*

att Kalmar enskilda bank skulle indragas. Men man har ansett, att ortens kreditförhållanden icke kunnat medgifva det. Det hade blifvit en ruinerande rubbning i ortens kreditförhållanden, som orten icke hade tålt. Derför har banken sökt ny oktroj, oaktadt affären gått så uselt, detta icke ensamt för bankens förmån, utan för ortens. Så tror jag, att hvar och en bank i sin ort förmedlar synnerligen stora kreditförhållanden. Det händer äfven att dessa banker få taga ett och annat papper, som riksbanken icke mottager; de få mottaga namn ganska många gånger med risk.

Med hänsyn till dessa förhållanden, som ej helt och hållet kunna undvikas, äro de enskilda bankerna lika så väl som riksbanken utsatta för förlust, och att icke riksbanken kunnat öfvertaga all sedelutgiftningsrätt har icke berott på de enskilda bankerna. Derför anser jag, att det icke är af Riksdagen grannlaga att nu efteråt komma med sådan skatteförhöjning. Det kan vara vissa banker, som gifva något öfver 6 procent, men det finnes, som jag nämnt, äfven sådana som icke gifva någonting alls eller gifva mycket mindre än dessa 6 procent. Då man härtill lägger den ansvarighet, som dessa delegare i bankerna hafva, tycker jag att det är en hård åtgärd mot dessa. Tänker man särskildt på dessa personer, jag nyss nämnde, hvilkas enda tillgång är en eller ett par bankaktier, som de fått genom arf eller öfverlåtelse på annat sätt, så tycker jag, att det är ännu hårdare. Jag kan derför icke dela denna uppfattning och tycker, att utskottets förslag i den delen icke borde tillvinna sig Riksdagens bifall. Nu säger man: om man fördelar dessa 125,600 kronor på rikets 26 enskilda banker, gör höjningen en obetydlighet. Ja, visserligen. Men om man tager denna förhöjning, hvad ligger närmare till hands än att vid följande riksdagar återkomma med samma yrkande, till dess man får en beskattning som är orimlig? Derför tycks mig den vägen vara rent af orätt att, sedan dessa banker fått ny oktroj med kännedom af den lagstiftning som fans, komma och öka på bevilningsavgiften.

Till detta vill jag lägga, att då dessa enskilda banker såsom hvarje annan verksamhet eller industri skatta för inkomst, d. v. s. för den bruttovinst de hafva, så anser jag, att det icke bör vidare komma i fråga någon skatt för dem, ty sedelutgiftningsrätten är icke annat än ett medel att bereda verksamheten inkomst. Då nu bankerna skatta för de inkomster de fått under året, är denna näring lika beskattad som de andra enligt de beskattningsgrunder vi hafva. Jag anser derför, att en beskattning af denna särskilda sedelutgiftningsrätt är obefogad. Skulle vi gå den vägen, skulle på många andra områden skattas för redskap och medel, som bereda en näring tillfälle att göra inkomst; derför tycker jag, att detta icke är hållbart, och kan icke vara med om någon förhöjning. Den skulle i många fall komma att drabba sådana, som icke hafva råd att betala den, och för öfrigt anser jag det vara oriktigt att nu efteråt komma med ett dylikt förslag.

På dessa skäl ber jag att få yrka afslag på utskottets hem-

ställan och tror icke, att vi böra vidtaga denna ökade förhöjning i bevillningsafgiften för sedelutgifningsrätt.

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
afgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)*

Herr Gumælius: Jag skall icke göra något yrkande alls. Men jag har begärt ordet med anledning af den motivering, som från herr vice talmannen kom fram till stöd för hans yrkande. Jag föreställer mig, att en motståndare till den beskattning, som här är i fråga, skulle kunna hafva skäl uti att söka andra anledningar att motsätta sig densamma. Han tog ett exempel ifrån en bank i sin hemort och sade, att den en tid icke gifvit någon utdelning alls och sedan under några år endast obetydligt. Detta synes mig dock bevisa bra litet. Förhållandet är att der varit en mycket stark konkurrens. För några få år sedan fans det på denna trakt såväl kalmarbanken, om hvilken han talade, som oskarshamnshanken, hvilken nu måst upphöra, och smålandsbanken, med ett mycket stort antal kontor, sannolikt flera än inom något annat landskap. Dessutom hafva under loppet af några få år tillkommit riksbankens afdelningskontor i Vexjö, i Jönköping och i Kalmar. Deraf har följt en ovanligt stark konkurrens. Det finnes icke något annat landskap, som kan uppvisa tre afdelningskontor. Man må icke undra på att, när det är en så orimligt stark konkurrens, resultatet blifvit dåligt. Deraf får man icke draga någon slutsats om huru saken ställer sig i öfriga landskap. Kommer så till på köpet, att de enskilda bankerna på platsen äro tvungna att mottaga dåliga papper, dåliga säkerheter och dåliga namn, emedan riksbanken icke vill mottaga sådana, så är det än klarare, att de måste gå under, ej blott lemna ringa eller ingen utdelning. Att från sådana förhållanden draga den slutsatsen, att man icke får vidtaga en åtgärd i den rigtning utskottet föreslagit eller några andra, är förhastadt.

Herr vice talmannen uttalade deremot en mening, som jag gerna vill sluta mig till. Det vore godt, om fonderna för riksbanken kunde ökas, så att riksbanken blefve i stånd att öfvertaga all sedelutgifningsrätt. Jag begagnar tillfället att säga, att jag har anledning att antaga, att det redan vid denna riksdag skall komma in förslag från ett sammansatt utskott om ett steg i den rigtningen. Det afser visserligen icke öfvertagandet nu af all sedelutgifningsrätt för riksbanken, men successive under återstoden af detta århundrade, och i sammanhang dermed sådana reformer i riksbanken, som anses stå i omedelbart samband dermed. I afvaktan härpå skall jag ställa mig ganska neutral i denna fråga. Men jag har velat inlägga denna gensaga emot den föregående ärade talarens motivering.

Herr *Thermænius* instämde häruti.

Herr Erickson i Bjersby: Det var i sanning oväntadt, att någon skulle uppträda mot ett så billigt förslag som det föreliggande. Hade förslaget varit af samma betydelse som det, hvilket i ämnet framlades vid 1887 års riksdag, skulle motståndet deremot icke förväntat mig; men då motionärerna nu icke begärt högre för-

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)*

höjning uti ifrågavarande afgift, än från nuvarande 3 kronor till 5 kronor för hvarje tusen kronor af det högsta belopp af bankens sedlar, som på en gång under nästföregående året varit utlemnade i rörelsen, borde något motstånd deremot billigtvis icke hafva framkommit. Vål finner jag förklarligt, att enskilda intressen kunna orsaka motstånd mot föreliggande förslag; och jag vill för min del i viss mån respektera detta skäl; och väl är ett afslagsyrkande af sådan anledning mindre underligt. Men jag kan icke tillerkänna ett dylikt skäl något inflytande på afgörandet af föreliggande fråga, i hvilken det allmännas intresse enligt min åsigt är alldeles motsatt det enskilda. Våra statsutgifter ökas år efter år. Vi böra därför söka se till att få medel att betäcka dessa ökade utgifter äfven genom förhöjning i bevillningen för sådana förmåner, som för närvarande kunna anses vara för lågt beskattade. Och att man dervid i betraktande af den särskilda förmån, som de enskilda bankerna hafva uti sedelutgifningsrätten, i första hand vänder sig mot den, borde icke förundra någon.

Anledningen till ifrågavarande afgifts bestämmande till så lågt belopp som intill 1887 års riksdag två kronor och derefter tre kronor är enligt mitt förmenande att söka i den hittills gällande åsigten, att de enskilda sedelutgifvande bankerna varit viktiga och nödiga för affärsrörelsen och gagneliga för landet i dess helhet. I motsats mot herr vice talmannens uppfattning i detta fall vågar jag påstå, att en sådan uppfattning för närvarande icke är gällande och sannolikt icke heller hädanefter kommer att blifva det. Då omförmälda förhöjning från 2 kronor till 3 kronor år 1887 egde rum, hade motion blifvit väckt i Andra Kammaren derom, att afgiften skulle höjas till 20 kronor; och vid januari-riksdagen samma år hade motion väckts i Första Kammaren om afgiftens höjande ända till 30 kronor. Motiönären i Första Kammaren var, efter hvad han själf yttrade, delegare i enskild bank, och det lärer väl därför kunna antagas, att han ganska noga kände till den afgift, som i detta fall vore den lämpligaste, åtminstone begärde han väl under sådana omständigheter icke för hög afgift. Under diskussionen i medkammaren upplystes vidare af honom själf, att han såsom delegare i banken haft utdelning med ända till 15 procent på sina aktier i banken, och att utdelningen skulle hafva kunnat blifva ännu större, i fall ej af-sättningar i betydande mån egt rum till reservfonden och den särskilda fond för framtida disposition, som de enskilda bankerna bilda. Det skäl, som föranledde Riksdagen år 1887 att höja afgiften till endast 3 kronor, var antagligen att man då väntade en ny banklag. Afvaktan på en ny banklagstiftning användes äfven samma år utaf motståndarne till det då framlagda förslaget såsom skäl mot *all* förhöjning i denna afgift, och af samma anledning har efter 1887 motion om afgiftens ytterligare höjande först vid denna riksdag framkommit. Enligt min åsigt hade förhöjning till skäligt belopp bort ega rum för länge sedan. Hade så skett, hade staten nu haft åtskilliga millioner kronor, hvilka nu i stället stannat i händerna på de enskilda bankernas delegare. Dessa penningars utbetalande år efter år hade icke varit känbart för de enskilda

bankerna eller störande inverkat på deras rörelse. Den omständigheten, att numera ny oktroj beviljats de enskilda sedelutgifvande bankerna, utgör emellertid det hufvudsakliga skälet, hvarför denna motion väckts, hvartill naturligtvis kommer att man ansett, att den ifrågavarande beskattningen för närvarande är för låg; ty hade man ansett den nuvarande beskattningen lämplig, så hade naturligtvis icke den nya oktrojen kunnat anföras såsom skäl för en ytterligare ökning i afgiften. Men då man, som sagdt, ansett, att denna beskattning för närvarande är för låg, så är det ju nu, sedan de enskilda bankerna fått förnyad oktroj, skäl att höja afgiften. Åtminstone har jag och öfrige motionärer ansett, att så nu borde ske. Hvilken den lämpligaste siffran här vid lag vore, vågar jag för min del ej säga, och jag har därför jemte öfrige motionärer föreslagit den så låg som möjligt. Utskottet har också förklarat denna siffra icke vara för högt tilltagen och därför på goda skäl tillstyrkt förslaget, i fråga om hvilka skäl jag ber att få hänvisa till utskottets utlåtande. Det är gifvet, att, då ett sådant förslag som det föreliggande framställes, man skall bemöta det dermed, att det icke är lämpligt på den grund, att ett beslut i den åsyftade riktningen skulle verka rubbningar i den allmänna affärsrörelsen. Det kan nog hända att så kommer att under öfvergången inträffa i någon ringa mån, men denna farhåga torde nu lika litet som förut i dylika fall ega grund i verkligheten. De enskilda bankerna hafva nog icke inrättats uteslutande i afsigt att hjälpa icke-lottegare, utan väl äfven för intressenternas egen fördel. Jag missunnar icke de enskilda bankerna, lika litet som någon annan penningeinträttning, att få huru stor vinst som helst; men de böra också för sin sedelutgifningsrätt erlagga en bevillning, som står i rimligt förhållande till den stora förmån, som denna rätt för dem innebär. Detta är blott en gärd af rättvisa mot andra skattskyldige, af hvilka man tager ut snart sagdt den yttersta skärfven efter den inkomst de hafva. Det är mycket sant att det händt, att en enskild bank under något år icke kunnat lemna någon utdelning till sina aktieegare. Men detta har berott på exceptionella förhållanden, som alldeles icke få inverka på saken i dess helhet. Om jag såsom jordbrukare mister hela min kreatursstam ett år, så får jag därför icke något afdrag hvarken å mina krono- eller kommunalutskylder.

Såsom herrarne veta, hafva många undertecknat denna motion. Bland dem finnas flere, som hafva denna fråga klarare för sig än jag. Då jag tager för gifvet, att de komma att framställa ännu mer talande skäl för bifall till förslaget än jag kunnat göra, så skall jag för närvarande inskränka mig till att yrka bifall till motionärernas förslag, på samma gång jag begagnar tillfället att tacka bevillningsutskottet därför, att det enhälligt tillstyrkt förslaget.

Häruti instämde herr *Sjöberg*.

Herr Sjö: Jag begärde egentligen ordet i anledning af den förste talarens yttrande.

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
banl.bolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)*

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgifter af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)*

Han nämnde, att då Kongl. Maj:t nu beviljat ny oktroj för de enskilda bankerna, vore det icke rätt att sedan besluta en ökad beviljning för dem. — Jag vill med anledning häraf påpeka, att Kongl. Maj:t visserligen nu beviljat dem ny oktroj, men har derför ingalunda kunnat franhända Riksdagen dess grundlagsenliga rätt att för sin del åsätta beviljning å den sedelutgifningsrörelse, som de hafva.

Samme talare sade vidare, att kalmarbankens ställning varit så miserabel, att den under flera års tid icke kunnat gifva någon utdelning och på senaste tiden endast utdelat 3 procent. hvarigenom en del enkör och fattiga barn, som voro delegare i banken, skulle lida en stor förlust, i fall Riksdagen nu beslöte en ytterligare beviljning för de enskilda bankerna. Ja, i detta fall få väl enkör och barn såväl som en och hvar annan person, som har aktier i sämre företag, underkasta sig den förlust, detta kan medföra. Det är väl för öfrigt icke underligt, att en och annan enskild bank icke går med så stor förtjenst, som beräknats, då man i dess styrelse insätter sådana förtroendepersoner, som funnits i den ifrågavarande bankens styrelse. Sköta dessa banker sin affärsrörelse energiskt och kraftigt samt behandla sina kunder välvilligt och humant, då bär affären sig också, och det på ett ganska utmärkt sätt. Detta bevisas bäst af de tillkännagifvanden, som offentliggjorts i tidningspressen om bolagsstämmor, som hållits i början af detta år med de enskilda bankernas aktieegare. De hafva nemligen då erhållit ända till 8 å 10 procent i utdelning på sina aktier, och ändå hafva rätt betydande belopp blifvit afsatta till reservfonder m. m. Skulle nu så vara, att de enskilda bankernas aktieegare skulle tycka, att det vore för hård beviljning att erlægga $\frac{1}{2}$ procent å sedelutgifningsrätten, fast de få 5 procent å dessa sedlar och icke gifva lika hög ränta å de insatta penningarna, så är det ju lätt för dem att förklara, att de vilja afstå från sedelutgifningsrätten. Jag är alldeles förvissad derom, att Riksdagen skall under sådana omständigheter kunna i närvarande stund öfvertaga denna sedelutgifningsrätt. Riksbanken skall nog med staten bakom sig kunna garantera, att sedlar, som derifrån utgifvas, skola vara lika säkra som de enskilda bankernas, ja, helt säkert mer solida. Derigenom finge denna bank alla de inkomster, som de enskilda bankernas delegare, hvilka bestå af en del enskilda, förmögnare personer inom landet, hafva icke allenast genom den ränta de ha på de ifrågavarande sedlarna, utan äfven derigenom, att dessa vid olika tillfällen blifva förstörda, såsom t. ex. vid eldsvådor och dylikt, hvarigenom de aldrig behöfva infrias. Nu kan måhända någon säga, att de enskilda bankerna i alla fall måste uppehålla en säkerhet för att kunna infria alla dylika sedlar, men så är icke förhållandet. När en bank upphör att vara till, blir äfven dess skyldighet att infria sina sedlar efter viss tid preskriberad. Det hafva vi haft erfarenhet af från vadstena- och oskarshamnsbankerna. — Här är således fråga om att pålägga en skatt å enskilde, som drifva penningrörelse genom en sedelutgifningsrätt, som i första hand borde tillkomma staten eller dess bank, riksbanken.

Med anledning af hvad jag nu haft äran anföra, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag i den föreliggande punkten. Jag hoppas, att om det också nu ej skall lyckas oss att få sedelutgifningsrätten helt och hållet öfverflyttad på riksbanken, såsom jag vid denna riksdag motionerat om till någon del skulle ske, vi dock skola lyckas att lägga på de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt en så stor bevillning, att vi en gång skola få denna rätt eröfrad åt riksbanken. Jag tror, att detta vore sundt och riktigt, icke allenast för bankrörelsen, utan äfven för penningrörelsen i allmänhet.

*Angående
förhöjning i
bevilnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)*

Med herr Sjö förenade sig herrar *Anderson* i Hasselbol, *Peterson* i Hasselstad, *Hammarström* och *Jansson* i Krakerud.

Herr vice talmmannen *Danielson*: Jag begärde ordet för att inlägga en protest emot hvad talaren på stockholmsbanken och motionären antydde, att det skulle vara enskilda intressen, som skulle leda mig. Nej, det är icke så. Jag sätter mig öfver dem. Men jag anser hela saken vara orättvis, principvidrig: att, sedan en förmån är beviljad efter gällande lag och på bestämda grunder, efteråt säga, att denna förmån icke får behållas, utan Riksdagen skall taga hvad den finner för godt. Jag tycker, att om inga andra mera talande skäl finnas för motionärens förslag, så är det klen. Hvem vill väl förneka att staten behöfver inkomster, men att taga dem på detta sätt passar icke riktigt i stycke.

Jag har alltid varit af den åsigten, att de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt borde upphöra och öfverflyttas på riksbanken, och jag har alltid sträfvat för detta mål utan att lyckas vinna gehör, men då vi icke ännu kommit derhän, utan de många enskilda bankerna fortfarande befinnas nödiga för den allmänna affärsverksamheten i landet, så vore det icke värdigt att på detta sätt försvåra deras tillvaro. Hvad blefve för öfrigt följden häraf? Jo, såsom motionären antydde, att de enskilda bankerna taga igen sin förlust på allmänheten. Om de höja sin utlåningsränta med en half procent, så kommer detta att inverka icke obetydligt på affärsförhållandena i sin helhet, och om de komma öfverens om en sådan sak, så kunna de göra en dylik beskattning sig till godo. Hade motionärerna kommit med sitt förslag, innan den nya oktrojen beviljades, då hade förslaget haft skäl för sig, men nu anser jag det hvarken grannlaga eller lämpligt. Att komma och föreslå ett år en afgift af fem kronor, ett annat år möjligen tio kronor och ett tredje kanske tjugu kronor och söka på det sättet, såsom herr Sjö sade, *krama* bort denna sedelutgifningsrätt, det kan icke vara lämpligt.

Jag vidhåller därför mitt yrkande och har velat uttala min protest mot att man, då bättre skäl icke förefinnas, sökt anspela på personliga intressen.

Herr *Johansson* i Noraskog: Då den siste talaren ville antyda, att det skulle vara mindre rätt att nu komma med förslag

Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)

till en förhöjning i denna bevillning, därför att bankerna nyligen fått ny oktroj, så vill jag erinra att, då Riksdagen 1887 höjde denna beskattning, så skedde detta under pågående oktroj, och man hörde icke då vare sig från honom eller någon annan, att detta ansågs såsom någon orättvisa. Derför tror jag icke, att man behöfver fästa sig så mycket vid denna synpunkt.

För min del anser jag hela denna sedelutgifningsrätt vara af ett slags monopolnatur och af denna anledning är det, som bankerna höra drabbas af den ifrågasatta beskattningen. Det är en beskattning icke på bankernas vinst, utan för rätten att utgifva sedlar, en rätt som jag för min del anser icke vara till landets fromma. Jag håller nemligen före, att vi i allmänhet röra oss med för mycket »papper», och hvar och en, som har något reda på de större penningförhållandena, skall gifva mig rätt deri, att detta pappersväsen är en olycka och till stor skada för vår ekonomiska utveckling.

För öfrigt, om någon enskild bank skulle finna sig förorättad af den föreslagna förhöjningen eller anse den vara för stor, så kan den ju lätt undandraga sig denna beskattning genom att upphöra att använda sin sedelutgifningsrätt. Banken behöfver då endast erlægga skatt för sin inkomst och icke för det monopol, som ligger uti denna sedelutgifningsrätt. Jag för min del anser den föreslagna åtgärden både rättvis och lämplig, och det skulle icke förundra mig, om man kanske snart nog ansåge nödigt att vidtaga en ytterligare förhöjning för att i någon mån inskränka eller förhindra denna rätt, som nu blifvit ytterligare förlängd.

Man skulle kunna tala åtskilligt om på hvad sätt denna sedelutgifningsrätt ursprungligen uppkommit och sedermera gång efter annan blifvit prolongerad, men detta hör egentligen icke hit, och jag skall därför icke upptaga kammarens tid dermed. Jag anser emellertid, att man kan godt bifalla, hvad utskottet i detta fall nu föreslagit.

I detta yttrande instämde herrar *Olsson* i Kyrkebol, *Hahn*, *Holm*, *Hansson* i Solberga och *Eriksson* i Elgered.

Herr Peterson i Boestad anförde: Jag skall blott be att få till protokollet antecknad, att jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Gumælius: Herr talman! Vice talmannen yttrade, att han uppkallades af mitt anförande, och jag märkte äfven, att han begärde ordet, medan jag höll på att tala. Han slutade ock sitt anförande på ungefär samma sätt som han började, nemligen med att uttala en protest mot att jag och sedermera äfven andra talare skulle hafva framkastat mot honom, att han uppträdde i denna fråga af personliga intressen. I anledning häraf vill jag upplysa, att han måtte hafva hört orätt, ty jag har icke sagt ett ord i denna rigtning eller antydtt något ditåt. Jag har icke under de senare åren brukat genomse mina yttranden i manuskript, och jag skall icke heller göra det denna gång, men jag är viss på, att han

icke i det stenografiska protokollet skall finna någon anledning till sin två gånger upprepade protest.

Herr Andersson i Nöbbelöf: Herr talman! Då vice talmanen sade, att han förut, då det varit tal om indragning af de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, varit för en sådan åtgärd, så väckte det min förvåning, att han nu framkom med det yrkande, som han gjorde. Herr vice talmannen inser och vet mycket väl, att en ändring i banklagen i fråga om de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt icke är lätt att åstadkomma, ty de enskilda bankerna i vårt land stödas af mäktiga intressen. En ändring i detta fall skulle förutsätta bifall från båda kamrarna, och det blir icke lätt att erhålla i Första Kammaren. Således finnes enligt min tanke för oss, som vilja inskränka dessa bankers monopol att utgifva sedlar, ingen annan utväg än att söka genom gemensamma voteringar i någon mån minska den stora vinst, som de flesta af dessa banker skörda på denna sedelutgifningsrätt, och derigenom äfven minska motståndet från deras sida mot en ändring af vår nuvarande banklagstiftning.

Jag har blott velat anföra detta och ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herr Nilsson i Vrångebol.

Herr Dahn: Herr talman! Jag medgifver, att det icke är så lätt att finna den rätta siffran, som bör läggas till grund för den här föreslagna beskattningen å sedelutgifvande banker, men den nu ifrågasatta siffran af 5 kronor för tusen af högsta belopp under nästföregående år utelöpande sedlar, är åtminstone ingalunda för hög, om den ock närmar sig den rätta.

Hvad är egentligen denna sedelutgifning annat än ett lån, som de enskilda bankerna hafva hos allmänheten. Jag skall vid min följande beräkning icke taga det högsta beloppet af de under ett år utelöpande sedlarne, utan hålla mig till medeltalsiffran. De enskilda bankerna hade den 31 november 1890 sedlar utelöpande till belopp af något öfver 61,000,000 kronor. Reducerar jag denna summa till endast 50,000,000 och beräknar en ränta af 5 procent — bankerna taga sjelfva 5¹/₂, och 6 procent ränta på utlånta penningar — så blir detta 2,500,000. Härifrån skall nu först dragas ränta å den hos bankerna räntelöst inneliggande guldassan för sedlarnes invexling, som vanligen uppgår till omkring 7 millioner kronor eller sålunda å 5 procent 350,000 kronor. Vidare skall frånräknas kostnaden för sedelpapperet. Härvid är att märka å ena sidan, att bankernas sedelmassa ju utgör betydligt mer än 50 millioner kronor och å den andra att långt ifrån detta senare belopp går åt och förstöres under ett år. Jag skall emellertid hålla mig till denna siffra, 50 millioner kronor. Papper af det mindre formatet kostar 8 kronor per 1,000 sedlar och af det större formatet 20 kronor för samma antal. Om man antar tre femtedelar af nämnda 50 millioner kronor utgöra tio-kronesedlar (det mindre formatet) och resten högre valörer, skulle papperet till 3 millioner

*Angående
förhöjning i
bevilnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)*

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifts rätt.
(Forts.)*

sedlar efter 8 kronor per tusen således kosta 24,000 kronor och till 200,000 sedlar af det större formatet efter 20 kronor per tusen 4,000 kronor eller tillsammans 28,000 kronor. Tryckningskostnaden utgör, enligt uppgift, 10 kronor 50 öre per 1,000 tio-kronesedlar och 20 kronor per 1,000 större sedlar, och detta gör, efter ofvannämnda fördelnings- och beräkningsgrund tillsammans 35,500 kronor. Summan af dessa båda poster blir 63,500 kronor, och om dertill lägges ränteförlusten på det inneliggande guldets, 350,000 kronor, får man 413,500 kronor.

Ytterligare måste beräknas, att dessa banker hålla en vaxlingskassa i Stockholm. Jag vill med afseende härpå ännu en gång erinra, att jag ej lagt högsta beloppet på en gång utelöpande sedlar utan ett medeltal till grund för mina beräkningar, hvadan ränteförlusten å denna vaxlingskassa ej torde kunna beräknas synnerligen högt.

Beräknas emellertid enskilda bankernas utgifter för sedelutgifningen i rundt tal till en half million kronor, så återstår i alla fall en behållning af två millioner kronor, hvilket utgör en tredjedel af bankernas nettobehållning under förra året, hvilken enligt bankrapporten uppgick till något öfver sex millioner kronor. En tredjedel af inkomstbevillningen på detta vinstkapital bör således äfven öfverföras på sedelutgifningen, eller omkring 20,000 kronor.

Skulle nu dessa bankers sedelutgifning komma att beskattas enligt utskottets förslag, blefve det en ökning af 125,000 kronor till förutvarande belopp, i medeltal 188,000 kronor, d. v. s. omkring 313,000 kronor. Det synes således, om man utgår från principen att hälften af vinsten på sedelutgifningen borde tillfalla staten och andra hälften bankerna, som skulle de väl tåla vid en ökning af föreslagna 5 kronor till tre gånger så mycket, innan man komme till en million, som i detta fall borde utgöra statens andel, d. v. s. rätta siffran vore snarare 15 kronor i stället för 5 kronor i bevillning per mille. Men det vill jag icke vara med om för närvarande, och det skulle naturligtvis icke heller kunna genomdrivas. Jag tror dock det vore en rättvis beskattning.

Jag har framhållit dessa siffror för att visa, att tillökningen af denna bevillning ingalunda är för stor; och vill jag gå tillbaka till bevillningsstadgan för 1848, då de sedelutgiftande bankerna betalade 5 procent af den årliga behållning, som icke öfversteg 6 procent af den kontanta teckningssumman eller grundfonden, och för högre behållning ända till 15 procent, finner jag då, att den summa, som bankerna under de förhållandena skulle kommit att betala, går ungefär i hop med hvad som här är föreslaget, d. v. s. omkring 300,000 kronor. Jag kan således icke på något sätt anse, att den föreslagna förhöjningen icke skulle vara ganska billig.

Hvad beträffar herr vice talmannens yttrande om att en och annan enskild bank skulle hafva småinkomster, så är det att märka, att bankerna i medeltal ha en nettobehållning af öfver 7 procent. Om kalmarbanken har sämre affärer, bör man icke undra på det, då den, som han sade, tager emot sådana papper, som andra banker icke vilja taga. Men jag vill fråga, är det då meningen, att

om en privatbank emottager dåliga papper, det allmänna skall betala ett slags premier såsom ersättning för de förluster, de tilläventyrs göra. Jag förstår icke hans jemförelse, då han talade om redskap för andra näringar och jemförde dermed enskilda bankernas sedelutgifning. Då hafva ju t. ex. Skandinaviska kreditaktiebolaget och andra aktiebanker icke några redskap. Sedelutgifts-rätten representerar icke egentligen något redskap för bankrörelse, ty den kan, som vi se af aktiebankerna, drifvas den förutan. Men det är ett slags privilegium, för hvilket banken bör betala särskild skatt, förutom afgift för sjelfva rörelsen. Herr talman, jag ber att få yrka bifall till bevillningsutskottets förslag.

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifts-rätt.
(Forts.)*

Herr Andersson i Löfhult: Utskottet har här anført, att det anser att en ytterligare förhöjning af bevillningen å sedelutgifts-rätten är både billig och rättvis, och har därför i likhet med motionären föreslagit en förhöjning från 3 kronor till 5 kronor för hvarje tusen kronor af det högsta beloppet af bankens utelöpande sedlar. Detta synes mig snarare vara för litet än för högt tilltaget, och därför skall jag taga mig friheten yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Petersson i Runtorp: Jag har icke begärt ordet, därför att jag har föreställt mig kunna ändra opinionen i denna kammare, men då jag icke är alldeles utan erfarenhet i saken, ber jag få yttra några ord. Jag vill gifva dem rätt, som inom denna kammare vilja hafva bort de enskilda bankernas sedelutgifts-rätt. Men jag tror icke, att detta sätt att äta upp de enskilda bankerna, för att få dem att öfvergifva sin sedelutgifning, är riktig, utan då bör man gå andra vägar. Ty vill man komma derhän, att man skall beskattas för en rörelse, som man har och som hittills åtminstone ansetts loflig, så bör skatten utgå efter förmågan. Det har talats så ofta i denna kammare om skatteförmågan och att skatten bör läggas på det håll, der det finnes förmåga att bära skatten. Man säger, att det är en så stor fördel att få gifva ut sedlar. Ja, det är nog sant, men det är ju grunden till att de enskilda bankerna kunna existera. Jag vill medgifva, att från första början var det en olycka för Sverige, att det blef enskilda banker med sedelutgifts-rätt. Men sedan de en gång kommit till stånd och orterna vant sig vid dem, kunna de icke undvaras. Landet behöfver dem, liksom bankerna behöfva sedelutgifts-rätten för att kunna existera. Jag tycker därför, att vill man behandla denna sak rättvist, skall man lägga skatten på den vinst bankerna hafva öfver en normalvinst af t. ex. öfver 5 procent. Då kan man träffa dem, som hafva råd att betala, men nu få de betala för sin bruttovinst. Såsom vice talmannen har nämnt, har det icke varit några inkomster för kalmarbanken på flera år. I flera år hade den icke ett öre och i flera år endast 3 procent. Medan andra få skatta för den verkliga inkomsten, få bankerna skatta för sin bruttoinkomst och få således betala skatt två gånger, nemligen icke endast för bruttoinkomsten, utan äfven för sedelutgifning. Man må

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
giftsrätt.
(Forts.)*

advocera hur man vill, men sedelutgiftsrätten är nödvändig, för att de skola kunna existera. Nu får jag äfven säga angående kalmarbanken, att det är visserligen sant att der skett för- snillningar, men det är mycket olika för banker att kunna exi- stera på olika orter, och den omständighet att denna bank ligger i det fattiga Småland har nog äfven inverkat ganska betydligt. Det finnes nemligen så många arbetsamma och skötsamma per- soner, hvilkas papper man icke kan neka att taga, om man icke vill förderfva dem, och det gör, att banken får laborera med en hel del papper, som icke äro så utmärkta, och i följd deraf får dåliga inkomster. Men deremot i samhällen med stor rörelse och tillfällen till stor förtjenst, bära bankerna sig bra, och det är rätt att sådana banker få betala, men att skära alla öfver en kam kan icke vara rättvist.

Jag har velat lemna dessa upplysningar till den kraft och verkan det hafva kan. Jag inser emellertid mycket väl, huru voteringen kommer att gå, men jag vill protestera mot den prin- cip, som uttalats, att man skulle lägga skatt på dem, som icke hafva förmåga att bära den. Det är sannerligen intet nöje att vara dele- gare i en enskild bank, då man icke får någon utdelning. Jag yrkar afslag.

Herr Petersson i Hamra: Då jag hvarken är eller har varit delegare i någon enskild bank eller såsom lånesökande icke traktar efter dess gunst och alltså torde få anses opartisk, skall jag be att få uttala äfven min åsigt och tillkännagifva, att jag helt och hållet delar vice talmannens och den siste talarens åsikter i denna fråga. Jag gör det så mycket hellre, som min öfvertygelse är, att det kommer att dröja mycket länge, innan riksbanken blir i stånd att öfvertaga de enskilda bankernas affärsrörelse. Hvad Öster- götland särskildt beträffar, så är jag öfvertygad om att vi i alla händelser skola få vänta till sist, innan vi få något riksbankens afdelningskontor, då man vet, hur animositeten är mot Östergöt- land i denna kammare. Derfor vill jag ej vara med om att ge- nom den föreslagna ökade bevillningen å sedelutgiftsrätten för de enskilda bankerna öka deras driftkostnader, hvilken de i så fall få skäl att genom höjd ränta lägga på den lånebehöfvande allmänheten. Med hänsyn till detta och de skäl herr vice tal- mannen anført, ber jag få yrka afslag på förevarande betänkande.

Herr Erickson i Bjersby: Jag ber att, emot hvad herr vice talmannen yttrade med anledning af min antydan om enskilda intressen, få framhålla, att jag icke under mitt förra anförande tänkte på, att herr vice talmannen var delegare i någon enskild bank. Man kan utan att vara delegare intressera sig för de en- skilda bankerna i allmänhet och äfven för enkor och barn, som hafva aktier, hvilka icke gifva utdelning o. s. v. Hvad för öfrigt de senare beträffar, tror jag att det icke är så farligt för dem, ty om de velat sälja sina aktier, hade de helt visst kunnat afyttra dem till deras nominella värde.

Jag kan icke se, att det skulle ligga något principvidrigt i detta förslag.

Det skulle vara principvidrigt, om det kunde bevisas, att den nuvarande afgiften är tillräcklig, men är den icke det, och är den afgift, som vi föreslagit, icke för hög, kan man icke gerna säga att förslaget är principvidrigt.

Hvad beträffar påståendet, att allmänheten skulle få betala igen denna förhöjning, om den komme att ega rum, genom att de enskilda bankerna skulle höja sin ränta eller på annat sätt skaffa sig ersättning därför, så tror jag icke det skulle blifva så farligt, då det finnes många utvägar att förekomma försök i den riktningen.

Vidare skall jag be få säga herr Nils Petersson, att det icke varit meningen med vår motion att genom bevillningsåtgärder förmå de enskilda bankerna att upphöra med begagnandet af en förmån, som tillkommit dem genom lag. Vill man borttaga sedelutgifningsrätten, bör det ske på samma sätt som den tillkommit, nemligen genom lagstiftningsåtgärder. Då vi icke begärt mer än hvad vi gjort, har man alls icke rätt att påstå att vi velat något sådant. Men om också Riksdagen en gång, för uppnående af det eftersträfvansvärda målet att få riksbanken till enda sedelutgifvande banken, skulle nödgas tillgripa utvägen att beskatta dessa banker så, att de icke kunna fortfara med sin sedelutgifning, så vore det därför alldeles icke gifvet, att Riksdagen derigenom beginge någon våldsgerning, ty denna förmån är ett monopol af vissa enskilda personer, som står alldeles i strid mot 60 § regeringsformen. Jag yrkar fortfarande bifall.

Herr Schöning: Jag kan egentligen icke förstå det motstånd, som denna billiga motion och utskottets hemställan har mött. Det kan väl ingen gerna annat än medgifva, att förevarande lagstiftning är både billig och rättvis. Om någon af de många enskilda banker som finnas i vårt land haft olyckan att få dåliga affärer, är det beklagligt, att den skall drabbas af denna afgift, men då afgiften i och för sig icke kan tyckas vara annat än rättvis och billig, och utskottet enhälligt varit af den åsigten, måste väl de som drabbas af olyckan att hafva dåliga affärer få följa med dem som ha bättre. Man kan icke skriva en lag med undantag. Herr vice talmannen nämnde, att han hade arbetat så mycket som möjligt för att från de enskilda bankerna öfverflytta all sedelutgifningsrätt. När något sådant kommer i fråga, och man får se sedelutgifningsrätten borttagen från de enskilda bankerna, faller också denna afgift bort, ty det står tydligt: »bevillningsavgift för bankbolag med sedelutgifningsrätt». Mine herrar, hur jag än tolkar och ser saken, kan jag icke annat än önska bifall till utskottets hemställan

Herr vice talmannen Danielson: Jag begärde ordet blott för att säga den ärade talaren på stockholmsbanken att, då jag nu hört, att han icke velat häntyda på hvad jag nämnde, mitt ytt-

*Angående
förhöjning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)*

*Angående
förhåpning i
bevillnings-
avgiften af
bankbolag
med sedelut-
gifningsrätt.
(Forts.)*

rande berodde på, att jag icke rätt kunde höra hans första anförande.

På samma gång vill jag säga motionären på jönköpingsbanken, att det icke är såsom han påstod, att de, som ärfde lotter eller aktier i kalmarbanken, kunde sälja dem till pari. Nej, de gälde nominelt 600 kronor, men kunde icke säljas till 400 kronor, och detta var ju icke att undra på, då banken på tre år icke gifvit någon utdelning och hade betydliga skulder. Ingen ville köpa sådana lotter, och det blef sålunda en ren förlust för den, som ärfte dem.

Gent emot en talare på skånebanken vill jag erinra, att naturligtvis vilja bankerna hafva goda papper, om de kunna få, men de enskilda bankerna måste ofta låta tala vid sig, och de vilja ej gerna störta en gäldenär, som är ordentlig och sträfsam, ehuru ett sådant försök möjligen kan misslyckas, då personen i fråga till slut ej kan göra rätt för sig. Derfor löpa dessa banker större risk än t. ex. riksbanken, som blott strängt håller sig till reglementet.

Huru jag än ser saken, synes mig detta förslag vara godtyckligt, ty då bankerna beskattas för sin bruttoinkomst, så böra de väl icke äfven skatta för det medel, hvarigenom de bereda sig denna inkomst. Detta har, såvidt jag hört, icke blifvit vederlagdt och kan icke heller vederläggas.

Herr Sjö: Med anledning af talarens på östgötabanken yttrande, att han vore alldeles viss om, att riksbanken icke kunde öfvertaga de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, ber jag få erinra honom om, att sakkunnige män, som varit förordnade af Kongl. Maj:t, hafva uttalat såsom sin uppfattning, att riksbanken skulle, om den finge en grundfond på 60 millioner, kunna åtaga sig all sedelutgifning i landet.

Som herrarne sett af ett bankoutskottets betänkande vid denna riksdag, har riksbanken i närvarande stund ungefär detta belopp, som är den summa, som alla sakkunniga personer ansett erforderlig för att ett sådant öfvertagande af all sedelutgifningsrätt skall kunna ske.

Herr vice talmannen yttrade vidare, att man icke skulle efter godtycke beskatta, der ingen skatt fans att få. Detta yttrande var något för mig ofattligt, ty jag kan alldeles icke finna, att det skulle kunna tillämpas på de enskilda bankerna. Enligt mitt och jag tror äfven alla andras förmenande finnas der verkligen tillgångar att taga ur. Man må beklaga kalmarbanken huru mycket som helst, men nog finnas der tillgångar, då den kunnat utdela vinst till sina aktieegare. Han nämnde vidare, att det var fråga om att indraga kalmarbanken; ja detta vore måhända sorgligt för en och annan låntagare, om det skedde; men vi hafva under denna riksdag hört, att der pågår en föga sund konkurrens bankerna emellan, så att måhända vore det icke så vådligt, som man här velat påstå. Den ene söker öfverbjuda den andre, och kanhända är icke en sådan konkurrens så lycklig, som önskligt vore. Bättre vore utan tvifvel, att vi komme in i en normal och sund utveck-

ling. Jag skall icke vidare trötta kammaren, utan yrka bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad; och efter det propositioner af herr talmanen gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 9.

Föredrogs vidare bevillningsutskottets betänkande n:o 8, i anledning af väckt motion om höjande af bevillningsavgiften för spelkort.

*Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.*

Med anledning af berörda, inom Andra Kammaren af herr G. Janson i Krakerud afgifna motion, n:o 65, hemställde utskottet, att Riksdagen måtte besluta, att alla till försäljning och förbrukning inom riket ämnade, figurerade eller ofigurerade kort, hvarmed spel kan öfvas, antingen de äro i riket tillverkade eller från utrikes ort dit införda, skola beläggas med en afgift af 1 krona 50 öre för hvarje kortlek.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr greve Hamilton: Herr talman, mine herrar! Bevillningsavgiften för spelkort höjdes som bekant vid 1871 års riksdag från 12 skilling banko till nu utgående 75 öre för hvarje kortlek. Den ärade motionären har nu föreslagit, att denna afgift skulle höjas till 3 kronor för hvarje kortlek. Utskottet har icke kunnat tillstyrka en så betydande stegring, men ansett att afgiften skulle kunna höjas med 100 procent eller till 1 krona 50 öre för hvarje kortlek.

I fråga om denna stegring säger utskottet i sitt betänkande, att »vid bestämmande af beloppet utaf en sådan skatt som den ifrågavarande har man, så vidt man ej vill använda densamma för att helt och hållet undertrycka bruket af det beskattade föremålet, endast att tillse, det man ej stegrar beskattningen i sådan grad, att statens inkomst af densamma i stället för att ökas kommer att minskas, eller att beskattningen framlockar allehanda försök att på lagstridigt sätt undandra sig densamma».

Häri har utskottet utan tvifvel alldeles rätt. Men utskottet fortsätter: »Några dylika följder af ifrågavarande bevillningsavgifts senaste höjning hafva, enligt hvad erfarenheten från de tjugu år, som derefter förflutit, gifvit vid handen, icke visat sig, och otvifvelaktigt är, att afgiften i fråga kan utan fara för berörda menliga följder ytterligare höjas.»

Häri anser jag att det ärade utskottet fullständigt misstagit sig. År 1881 väcktes i denna kammare af en dåvarande representant för Norrköping en motion i detta ämne. Deri fäste han uppmärksamheten på det egendomliga förhållande, att, ehuru skatten

*Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)*

så betydligt blifvit höjd år 1871, hade denna höjning dock icke beredt statsverket motsvarande inkomst. Tvärt om hade det under senare delen af 1870-talet sett ut, som om skatten vore i sjunkande. Han trodde för sin del, att anledningen dertill vore den, att så mycket underslef bedrefs och att en stor mängd ostämplade kortlekar infördes och försålles här i landet. Med anledning deraf yrkade han på, att bevillningsavgiften skulle sänkas eller andra åtgärder vidtagas, för att förekomma dylika missbruk.

Inom bevillningsutskottet, der jag då hade äran att tjänstgöra såsom sekreterare, framställes tvifvelsmål om huru vida sådana missbruk verkligen förekommo. Utskottet uppdrog med anledning deraf åt mig att göra en undersökning i saken. Jag skall icke ingå i några detaljer öfver huru denna undersökning bedrefs, utan blott be att få meddela kammaren, att jag på ett mycket påtagligt sätt lyckades på en ganska kort tid ådagalägga, att dessa missbruk egde rum i en alldeles otrolig utsträckning. Så väl här i hufvudstaden som i andra städer kunde man snart sagdt i hvar enda kryddbod, blott man kände till vissa knep, få köpa ostämplade kort. Man begärde t. ex. en abc-bok eller — såsom var det vanligaste — en garibalditväl, så fick man köpa en ostämplad kortlek.

Utskottet ansåg emellertid, att, då denna skatt så nyligen blifvit höjd och då spelkort vore ett särdeles lämpligt skatteobjekt, man åtminstone icke till en början borde sänka avgiften, utan gå till väga på annat sätt för att förekomma missbruken. Derför föreslog utskottet i stället, att ansvarsbestämmelserna skulle skärpas, och detta blef också beslutadt. Huru vida denna skärpning under den följande tiden ledt till önskad resultat är svårt att yttra sig om. Skulle man döma efter huru många som åtalas och dömas för att ha sålt ostämplade kort, skulle man tro att vi lefde i oskuldens tillstånd. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten på de siffror, som meddelas i bevillningsutskottets utlåtande. Det är väl tämligen antagligt, att under de 20 åren sedan 1871 förbrukningen af kortlekar ökats liksom förbrukningen af andra lyxartiklar. Men bevillningsavgiften för dessa kortlekar inbringar likväl ungefär precis samma belopp nu som år 1871. Denna omständighet ger stöd för den förmodan, som nästan kan sägas gränsa till visshet, att det sannolikt fortfarande förekommer dylika underslef i ökad omfattning. Derför tror jag det vara ytterst betänkligt att nu stegra denna skatt med ända till 100 procent. Man åstadkommer dermed icke hvad den ärade motionären tror, att man skulle åstadkomma, nemligen att lägga band på spellusten och att komma åt på spel förvärfvad inkomst. För dem som äro verkliga spelare och göra sig stor vinst på kortspel, för dem betyder det ingenting, om kortleken kostar 3 kronor eller 6 kronor. Och hvad den ärade motionärens påstående beträffar, att om man ökade beskattningen, skulle minderåriga låta bli att spela, derför att korten blefve för dyra, så fruktar jag att det skulle de nog inte göra. Kortlekarna, som begagnas af minderåriga, äro nog begagnade kortlekar och — garibalditvälar; och detta komme nog att fortfara.

Må man ej för skatteobjektets skull glömma, att det dock är

en allvarlig sak att framkalla sådana lagöfverträdelse som de nämnda. Enligt mitt förmenande är det mycket farligare än sjelfva kortspelet att inleda ungdomen i sådana frestelser till oärlighet.

Jag skall emellertid icke motsätta mig någon höjning af den ifrågakommande afgiften och jag tror till och med, att man kanske så småningom kan komma upp till den beskattning, som utskottet föreslagit. Men jag tror tillika, att det vore förståndigare att för närvarande icke gå längre än att höja afgiften med 25 öre. På grund häraf yrkar jag bifall till utskottets betänkande med den ändring, att orden »en krona 50 öre» utbytas emot »en krona» för hvarje kortlek.

Herr *Forssell* instämde häruti.

Herr friherre von Schwerin: Efter det utmärkta anförande, vi nyss hört från stockholmsbanken, har jag ingenting vidare att tillägga. Jag skall blott be att få lemna den upplysningen, att då saken var före i bevillningsutskottet, voro visserligen alla eniga om att spelkort vore ett mycket godt skatteföremål, men just i betraktande af de stora faror, som uppstå genom lockelsen till lagöfverträdelse, var man inom utskottet äfven enig om att någon så stor förhöjning som den af motionärens föreslagna omöjligen kunde ifrågakomma. Efter diskussionen i saken enades utskottets pluralitet om att föreslå skattens fördubbling. Men jag ber att få nämna, att en betydlig minoritet just på de af greffe Hamilton anförda skälen tillstyrkte en förhöjning i skattebeloppet af endast 25 öre eller till en krona. Jag kan icke säga, hvarför ingen reservation mot beslutet kom att afgifvas, men en betydlig minoritet hade som sagdt en från utskottets afvikande mening.

Till de af greffe Hamilton anförda skälen ber jag att få lägga ännu ett. Då man i Danmark kan få köpa bra spelkort till vida lägre pris än i Sverige, så föranleder detta, att mycket kort införas ostämplade från Danmark åtminstone till de södra delarne af landet, ehuru det naturligtvis är svårt att bevisa detta. För min del tycker jag, att om man kunde genom att höja den nuvarande afgiften 75 öre till en krona d. v. s. med 33 proc. och derigenom öka statsinkomsterna, som nu uppgå till omkring 120,000 kronor, med 33 proc., så vore detta en ganska afsevärd vinst för statskassan. Men man bör akta sig att spänna bågen för högt. Det är alldeles säkert, att skulle man i ett slag fördubbla skatten, så komme man absolut säkert att uppmuntra till lagöfverträdelse. Och herrarne skulle få se, att man i stället för att öka statsinkomsterna tvärt om snarare skulle minska dem. Men jag tror, att om vi nu höja skatten med 33 proc., så skall man om några år ytterligare kunna höja densamma utan olägenhet.

Då minoritetens inom utskottet mening upptagits af greffe Hamilton, så skall jag be att få förena mig med honom och yrka, att stämpelskatten på spelkort sättes till en krona.

Herr *Linder*: Jag har begärt ordet egentligen med anledning af ett enstaka uttryck i bevillningsutskottets betänkande.

*Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)*

Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)

Der heter det nemligen på ett ställe, att man, vid bestämmande af beloppet utaf en sådan skatt som den ifrågavarande, så vidt man ej vill använda densamma för att helt och hållet undertrycka bruket af det beskattade föremålet, endast bör tillse, det man ej stegrar beskattningen i sådan grad, att statens inkomst af densamma i stället för att ökas kommer att minskas eller att beskattningen framlockar allehanda försök att på lagstridigt sätt undandraga sig densamma. Men några rader längre ned heter det, att man bör akta sig för berörda »menliga följder».

Mine herrar! Den största lycka — höll jag nästan på att säga — som kunde hända vårt land, vore, om statskassan icke finge ett enda öre i inkomst genom bevillningsavgiften för spelkort, derigenom nemligen att spelkort icke alls användes. Hvad dernäst beträffar frågan om höjning af ifrågavarande bevillningsavgift, så har jag icke känt mig öfvertygad af de skäl, som de båda sista talarne anfört emot den af bevillningsutskottet föreslagna förhöjningen. Bevillningsutskottet, som ju har undersökt saken hvad de senast förflutna åren angår, har förklarat, att några försök till underslef icke kunnat spåras; och för öfrigt, om dylika försök upptäckas, så är väl rätta förfaringssättet, att man straffar sådana underslef, och alls icke, att man begär nedsatt bevillningsavgift.

Förr gjordes många försök till underslef i fråga om bränvinsbränning och bränvinsförsäljning; men Kongl. Maj:t och Riksdagen, som funno, att åtgärder borde vidtagas för att stäffa missbruket af bränvin, funno sig oförhindrade att ganska betydligt höja bränvinsskatten.

Jag lemnar åt bevillningsutskottets öfrige ledamöter att bemöta de sista båda talarne. Deremot skall jag fästa mig vid ett i motionen förekommande uttryck, som utskottet märkvärdigt nog alldeles förbigått i sitt utlåtande. Motionären säger, att denna höjning bör föranledas äfven af moraliska skäl, enär nuvarande prisbillighet föranleder minderåriga barn att anskaffa spelkort, hvilket har till följd, att många sådana äro passionerade spelare, innan de uppnått myndig ålder.

Det torde vara en känd sak, att ynglingar och äfven andra obemedlade personer ofta få för ganska godt pris sina spelkort dels från spelklubbar, dels från familjer. Kunde man genom att höja bevillningsavgiften för spelkort i någon mån inskränka antalet af de kortlekar, som på sådant sätt komma ut bland ungdomen, så vore det en ofantlig fördel.

Med kortspel har jag icke det ringaste förbarmande. Jag anser, att allt hvad som kan göras för att inskränka detsamma är ett godt verk. Gerna medgifver jag, att säkerligen de allra flesta kortspelare spela utan någon väsentlig skada; men jag påstår, att ingen enda människa, som spelar, har någon reel nytta eller ens något reelt nöje af sitt spel, tvärt om anser jag det vara afgjort, att den tid och de penningar, som försvinna under kortspel, kunnat i alla händelser bättre användas. Vidare finner jag konstateradt, att bedrifvande af sådant spel är ett förderf för umgängeslivet och att det för svaga och passionerade människor är en förskola

till hasardspel samt derigenom till namnlöst elände på många håll. Herr talman! Jag tillåter mig yrka bifall till bevillningsutskottets förslag. Helst skulle jag velat gå motionärens önskningar ytterligare ett godt stycke till mötes, men jag skall icke göra det, då jag ej har hopp om att få något understöd för mitt yrkande i den rigtningen.

*Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)*

Med herr Linder förenade sig herrar *Svensson* i Rydaholm, *Hammarström* och *Jakob Erikson*.

Herr Peterson i Boestad yttrade: Jag skall be att få yrka bifall till bevillningsutskottets betänkande i anledning af väckt motion om höjande af bevillningsavgiften för spelkort.

Jag anser det vore en välgerning, om denna bevillningsavgift förhöjdes, så att icke ungdomen lika lätt som nu kan få tillgång på kort. Det är verkligen bedröfligt att se, huru personer spela, kanske med försummande af enskilda och offentliga angelägenheter, och min öfvertygelse är, att mången genom sitt spel lyckats förstöra hela sin egendom. Det är visserligen ett sorgligt faktum, att lagen kringgås, men jag tror dock, att polismyndigheterna hafva magt att förhindra något sådant. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Jansson i Krakerud: Det är för mig mycket glädjande att höra, att alla de, som haft ordet i den föreliggande frågan, dela min åsigt i afseende å bevillningsavgiften för spelkort. Det har dock varit två talare, som ansett, att denna afgift icke borde höjas så mycket som bevillningsutskottet föreslagit, därför att det skulle kunna åstadkomma smugglingar och underslef. Jag tror dock icke, att Riksdagen bör fästa mycket afseende vid sådana *förmodade* skäl, i synnerhet som desse talare icke bevisat sin påstående utan endast förmodat, att något dylikt skulle komma att inträffa. Jag kan icke förstå, huru Riksdagen skulle kunna reda sig, om den icke skulle våga att dels höja bevillningsavgiften, dels ändra gällande författning, därför att folk skulle komma att kringgå lagen eller handla i strid med densamma. Det är sannerligen icke Riksdagen värdigt att vara så rädd därför, så att den icke skall kunna besluta det, som är det rätta.

Hvad nu beträffar dessa spelkort så förhåller det sig så med dem, att de måste förses med en stämpel, hvilken skall påläggas, antingen lekarne importeras eller tillverkas inom riket. Således ligger det i öppen dag för hvarje menniska, som *vill* se, huru vida en kortlek är stämplad eller icke. Deremot, om man jemför de beslut, som Riksdagen fattat i andra frågor, synnerligast tullfrågan, så veta vi att det, som en gång blifvit insmuggadt i riket, icke kan kontrolleras, och likväl har icke Riksdagen hyst betänkligheter för att höja tullen på många artiklar, och jag antager, att Riksdagen kommer att fatta liknande beslut beträffande många andra artiklar, som äro lika lätta att insmuggla som spelkort.

Jag tror, att denna fara, jemförd med de beslut, som Riks-

*Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)*

dagen fattat och kommer att fatta, är mycket lätt att afhjelpa, och min tanke är att Riksdagen redan gått i författning om att förhindra den befarade insmugglingen. Jag skall be att med anledning af grefve Hamiltons yttrande få läsa upp en liten bit af en kongl. kungörelse, nemligen af den 6 maj 1881. Man ser deraf, att Riksdagen med anledning af hvad då förekommit icke nedsatt bevillningsavgiften, utan tvärtom enligt min mening gått den rätta vägen, ty då utfärdades, på framställning af Riksdagen, en kongl. kungörelse af innehåll att »den, som försäljer eller till salu håller ostämplade eller icke uti behöriga konvolut inlagda spelkort, böte från och med 100 till och med 500 rdr riksmünt och hafve förverkat varan; likaså skall den, hvilken biträdes med att nyttja ostämplade spelkort, derför böta 10 rdr samma münt; skolande af böterna samt värdet af kort, som förbrukna anses, två tredjedelar tillfalla åklagaren och en tredjedel den stads eller sockens fattigkassa, der den åtalade förbrytelsen är begången. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.»

Det förefaller mig således, som om Riksdagen eller rättare sagdt Kongl. Maj:t, med anledning af hvad som skett, utfärdat en sådan författning, att man icke behöfver frukta för dessa insmugglingar.

Grefve Hamilton uttalade den förmodan, att förbrukningen af spelkort skulle hafva ökats, men ansåg, att inkomsten icke stigit i motsvarande grad, hvarför han antog, att det spelades mycket med ostämplade kort. Jag deremot vill uttala den förmodan, att förbrukningen af spelkort inskränkts, åtminstone har den icke ökats, ty nu hafva uppkommit många förädlade förlustelser och andra sysselsättningar än just detta kortspel. Man har således ingen anledning antaga eller kan åtminstone icke bevisa, att förbrukningen af kort ökats. Jag tror, att man utan att befara någon skada mycket väl kan bifalla utskottets betänkande, och derför tager jag mig friheten att yrka bifall till detsamma.

Herr Swartling: Jemte det att jag anhåller att få ansluta mig till hvad grefve Hamilton nyss yttrat, ber jag få tillägga några ord. Det kan ju icke bestridas, att spelkort åtminstone ur vissa synpunkter utgöra ett synnerligen lämpligt skatteföremål, men dock kan man hysa betänkligheter mot att höja bevillningen. Jag delar fullkomligt så väl motionärens som den andre ärade talarens på stockholmsbänken önskan, att en förhöjd bevillningsavgift kunde förekomma användande af spelkort, men det lär väl icke låta sig göra, och enligt min uppfattning bör man noga tillse, att man genom en förhöjning af denna afgift icke åstadkommer någon skada, hvilket jag befarar lätt skulle kunna ske. Utskottet har också, såsom redan blifvit anfördt, uttalat en sådan tanke, nemligen att det kunde ligga någon fara uti att höja ifrågavarande bevillningsavgift, just derför att en dylik åtgärd kunde åstadkomma frestelser till att på lagstridigt sätt undandra sig beskattningen. Jag kan icke neka till, att det förundrar mig rätt mycket, då utskottet säger,

att erfarenheten ådagalagt, att den senast gjorda förhöjningen icke haft några menliga följder.

Det har redan påvisats af den förste ärade talaren, och jag har äfven från andra håll fått upplysningar, hvilkas rigtighet jag icke har anledning att betvifla, om att det skall försäljas och användas ostämplade kort i långt högre grad, än man i allmänhet tror. Man säger nu, att detta är undantag och att sådant kan förekommas, ty sådana lagöfverträdelse borde ju beifras. Dessa talrika öfverträdelse vittna dock om att det icke ingår i det allmänna rättsbegreppet, att det är så orätt att använda sådana kort.

Det brukar ju vara vanligt, att man i viktigare frågor — och denna fråga är ju icke så obetydlig — vänder sig till utlandet och ser efter, hurudana förhållandena der äro. Jag har därför sökt göra mig underrättad om dessa förhållanden i utlandet och dervid funnit, att i England betalar hvarje kortfabrik en årlig afgift af ett pund sterling och dessutom utgår stämpelavgift, men endast med tre shillings 9 pence per dussin kortlekar d. v. s. 29 öre per lek. I Frankrike, der införsel från främmande länder är förbjuden, och der tillverkningen och försäljningen stå under så sträng kontroll, att försäljning blott är tillåten på hufvudplatsen inom hvarje arrondissement, der utgår stämpelavgiften med lägst 40 och högst 70 centimes allt efter olika antal kort i leken d. v. s. lägst 29 och högst 50 öre per kortlek. I Österrike, hvars lagstiftning mest liknar den franska, är stämpeln lägst 15 och högst 30 kreutzer per kortlek, motsvarande 26 och 52 öre. I Danmark är den 16 $\frac{2}{3}$ öre och i Norge bestämdes den 1877 till 75 öre per spel, men utgår sedan 1882 med endast 50 öre.

Såsom herrarne behagade häraf finna, är det icke något af dessa länder, som har så höga afgifter som Sverige, och jag förmodar att anledningen härtill är just den, att, om afgiften blir för hög, det är svårt att förekomma hemliga lagöfverträdelse. Den af bevillningsutskottet föreslagna förhöjningen skall enligt min åsigt icke endast icke komma att medföra någon ökad inkomst utan äfven möjligen leda till sådana lagöfverträdelse. Derför skulle jag vara mest benägen att yrka afslag å utskottets hemställan, men då grefve Hamiltons yrkande kanske har större utsigt att vinna framgång, ber jag, herr talman, att få ansluta mig till detta.

Herr grefve Hamilton: En ärad kamrat här framför mig yttrade nyss, att allt, som kan åtgöras för att inskränka kortspelet, bör befrämjas. Det må så vara. Jag skall ej inlåta mig på den sidan af saken. Men, mine herrar, genom en sådan här åtgärd lyckas man ej på något sätt inskränka kortspelet. Jag påstår och uppbehar det, att man icke i ringaste mån inskränker användningen af kort härigenom, utan endast och allenast minskar statens inkomster och dessutom uppfostrar folk till oärlighet.

Herr Jansson i Krakerud sade, att man ju har gjort hvad man kan, och att stränga straffbestämmelse infördes 1881. Ja, det är sant, men hafva de verkligen hjälpt? Herr Jansson yttrade, att jag stödde mitt påstående om begångna underslef endast på för-

*Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)*

*Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.*
(Forts.)

modade skäl. Nej, visst icke, jag omtalade den noggranna undersökning, som 1881 gjordes af bevillningsutskottet, och påpekade, att sedan dess oaktadt skärpta bestämmelser skatten icke afkastat mera. Då skulle detta, sade motionären, bero på att upplysningen stigit, så att man spelar mindre i landet. Jag väddar till hvar och en af herrarne: spelar man mindre kort nu än för 20 år sedan? Jag tycker att det är en skärande motsägelse häremot, då så väl motionären som en lärare här framför mig klaga just öfver spelraseriet hos ungdomen. Man spelar nog lika mycket, men man gör det med ostämplade kort. Hvad jag vill varna för, är för ett återfall i den gamla föreställningen, att man kan främja den fosterländska dygden genom beskattningsåtgärder. Det gör man sannoligen icke.

Jag yrkar bifall till mitt förslag.

Herr Beckman: Herr talman! Jag begärde ordet i anledning af ett yttrande från en ärad ledamot i bevillningsutskottet, hvilken visserligen kom till samma slutsats som jag, men utgick från en förutsättning, som jag för min del alldeles *icke* kan gilla. Han ansåg, att man icke borde taga hänsyn till om man genom ökande af skatten på ett föremål inledde folk i frestelse att undandra sig denna beskattning. Jag anser tvärt om, att man på alla områden och — jag begagnar tillfället att redan nu uttala detta — alldeles särskilt i fråga om tullarne, bör tillse, att man icke onödigtvis ökar denna frestelse.

Men nu frågar jag: är det sannolikt att man genom att höja beskattningen å spelkortens skulle göra detta? Jag tror det icke. Redan med den nuvarande låga beskattningen veta nog de, som sådant önska, att kringå lagen och skaffa sig ostämplade kort. Jag tror icke, att detta förhållande förändrats sedan den tiden, då talaren på stockholmsbanken gjorde sin undersökning; jag har bestämdt hört motsatsen uppgifvas. Frågan gäller som sagdt, om denna skärpning kan vara egnad att öka frestelsen. Jag anser, att det icke gör så mycket till eller från, om vi höja afgiften något. I och för sig sjelf tycker jag, att spelkort är ett mycket lämpligt skatteobjekt; och jag kan icke finna annat än fördel i att få utrönt, om man kan vinna en något större inkomst på detsamma. Då liksom nu gäller att tillse, att lagen efterlefves

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Aulin förklarade sig instämma med herr Beckman.

Herr Jansson i Krakerud: Jag skall blott be att få uttala min förvåning öfver grefve Hamiltons resonnement. Han utgick från den förutsättning att, om stämpelavgiften höjes, ostämplade kort skulle komma att användas under namn af tvål etc., men likafullt begärde han, att nämnda afgift skulle höjas med 25 öre. Man borde väl dock, enligt hans uppfattning, om icke sänka afgiften, åtminstone icke höja den.

Är det icke farligt att höja afgiften med 25 öre, så följer att

det ej heller kan vara farligt att höja den med 75 öre. Höjes afgiften med 25 öre, kommer spelet att kosta 3,50, höjes den åter med 75 öre, kommer spelet att kosta 4,50.

Herr vice talmannen Danielson: Jag vill begagna tillfället att säga, att jag anser detta vara början till hvad som sedermera blir med afseende å lyxartiklar i tullfrågan. Vill man här rygga tillbaka på grund af det anförda skälet, att lagöfverträdelse kan uppkomma, bör man betänka, att det skälet kommer med all säkerhet att anföras äfven med afseende å tull å de flesta lyxartiklar. Men för mig är detta icke alls något skäl. Ty när varan är af den beskaffenhet, att den tål en ökad stämpelafgift, anser jag att man bör besluta så som här är sagdt.

Vi i landsorten anse kortspel vara ett oting, som man bör söka så långt som möjligt undantränga, och detta synes mig vara ett lämpligt sätt, att genom högre stämpelafgift å spelkortet fördyra detta oskick att spela. Må sedan genom lämpliga lagbestämmelser tillses, att ett fattadt beslut hålles i helgd. — Det är på detta sätt, synes mig, den svenska nationen skall förbättras och icke genom underlåtenhet att antaga en lag, därför att man tror, att, om den beslötes, svenska folket skulle söka på allt sätt kringgå den eller göra sig till lagbrytare.

Dessa skäl kan jag icke gilla och, såsom jag förut påpekade, de hafva samma giltighet, när fråga blir om tull på lyxartiklar, och vi måste taga samma hänsyn till dem då.

På de af mig nu anförda skäl instämmer jag i utskottets förslag.

Häruti instämde herrar Jönsson i Mårarp, Sjöberg och Anderson i Tenhult.

Herr grefve Hamilton: Blott ett par ord. Ja, det är sant, herr vice talman, detta är verkligen början. Det är en förkänning af vissa kända förslag till allt för höga tullar, som icke komma att öka statens inkomster, men väl förleda folket att blifva lagbrytare. För min del är jag mer rädd för att fresta svenska folket till att blifva lagbrytare, än för att man här i landet skall införa s. k. lyxartiklar eller sysselsätta sig litet mer med kortspel.

Herr Sjö: Jag vill mot den siste talarens yttrande uttala ett beklagande, om det verkligen skulle komma att uppstå sådana förhållanden, som han omnämnt, såsom en följd af nödig och nyttig tull eller med andra ord en högre bevillning å spelkort, och att man genom den skulle skapa lagöfverträdelser. — Jag vet allt för väl, att det förr skett och måhända ännu sker någon gång, men jag hoppas och tror, att vi numera hafva sådana tjänstemän, som nog skola tillse och bevaka, att det icke vidare kommer att ske några öfverträdelser i detta fall, vare sig stämpelafgiften är 1 krona eller, såsom utskottet föreslagit, 1 krona 50 öre per spel. När det nu intygas, att man icke blott i vårt land utan äfven

*Angående
höjande af
bevillnings-
afgiften för
spelkort.
(Forts.)*

*Angående
höjande af
bevillnings-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)*

i andra länder, såsom här nämndes från norrköpingsbänken, har bevillningsavgift på spelkort, hvarför skulle vi icke kunna hafva äfven en något högre avgift än den som nu utgår? Och är det nyttigt med den lägre avgift vi nu hafva, hvarför skulle det icke vara det med en högre? Jag tror man bör söka göra hvad man kan för att hämma bruket af de eländiga spelkortens användande och de sorgliga följderna deraf.

Jag yrkar derför bifall till utskottets förslag.

Herr Thermænius: Jag är till en del förekommen af herr Gustaf Jansson i Krakerud i hans sista anförande; ty såsom han påpekade, vore den naturliga konsekvensen af de tre förnämsta motståndarnes till förslaget yttrande den, att man icke endast icke skulle förhöja, utan helt och hållet taga bort den bestående stämpelavgiften.

Vidare vill jag säga — och det var derför jag egentligen begärde ordet — att då två af de talare, som förut haft ordet, visat sig hafva så god förmåga att kunna uppsåra det kringgående af lagen, som egt rum, hoppas jag, särskildt hvad den förste talaren beträffar, att de icke blott ställa sin förmåga till bevillningsutskottets förfogande och meddela upplysningar åt utskottet, utan att de äfven ville meddela hvad de veta åt vederbörande myndigheter, så att dessa må kunna komma saken på spår och taga reda på dessa, som handla med ostämplade kort, att de måtte erhålla vederbörlig näpst.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden som derunder förekommit gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan oförändrad och *dels* på bifall till herr grefve Hamiltons ändringsförslag; och fann herr talman den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd och försiggick enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad bevillningsutskottet hemställt i betänkandet n:o 8, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren bifallit nämnda hemställan med den af herr grefve Hamilton föreslagna förändring.

Omröstningen visade 123 ja mot 86 nej; hvadan kammaren bifallit utskottets hemställan i oförändradt skick.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,57 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.